

Schoolmapping Rapport 2008

Uitsluitend met bronvermelding mag deze uitgave of delen ervan worden verveelvoudigd en/ of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op andere wijze.

Voorwoord

In het kader van het project Schoolmapping (Schoolkartering) werd er in de perioden 26 juni-4 juli en 27 juli- 2 augustus 2008 (schooljaar 2007-2008) een pilot- onderzoek uitgevoerd in het Boven- Suriname gebied. Dit kwalitatief onderzoek heeft als doel meer inzicht te krijgen in het fenomeen ‘out of school youth’ en zittenblijvers. Tijdens het onderzoek is de fysieke situatie van scholen in kaart gebracht, de toegankelijkheid van het onderwijs en de verwachtingen/ opvattingen van de plaatselijke gemeenschap (ouders). Het is de bedoeling dat de resultaten van dit rapport een aanzet geven tot een accurate verbetering van de kwaliteit en gelijke kansen in het onderwijs.

Het pilot- project Schoolmapping is uitgevoerd door de afdeling Onderzoek en Planning met de financiële en technische ondersteuning van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) en het UNICEF. De afdeling Onderzoek en Planning heeft als voornaamste taak het in kaart brengen van alle onderwijsinstellingen op alle niveaus door middel van het verzamelen, verwerken en analyseren van data voor beleidsplanning en beleidsformulering. Met en door de ondersteuning van donoren en verschillende afdelingen van het ministerie zelf, zijn inmiddels de eerste belangrijke stappen gezet om tot betrouwbare en accurate onderwijsdata te komen door middel van het Onderwijs Informatie Systeem (OIS). Een verdere uitbreiding en verdieping van de dataverzameling, met name op het kwalitatieve vlak is een andere taak van de afdeling. De verwachting is dat de informatie uit dit project meer inzicht verschaft in de “push-out” factoren van het onderwijs.

Gedurende het onderzoek heeft er een verzameling plaats gevonden van zowel kwantitatieve als kwalitatieve eigenschappen en indicatoren op scholen aan de hand van vragenlijsten, observaties en gesprekken met ouders, schoolleiders en leerkrachten. De bedoeling is dat de meetinstrumenten na dit pilot- onderzoek geëvalueerd en waar nodig aangepast worden. Met de eerste schoolkartering wordt een beginpunt (baseline) vastgelegd. In de toekomst wordt de baseline steeds bijgewerkt met recente gegevens.

De volgende personen zijn wij zeer erkentelijk voor hun bijdrage in het project:

- Mw. Prof. M. Lacante (Katholieke Universiteit Leuven, België)
- Dr. ir. Nico Vromant (VVOB)
- Mw. L. Roolvink (UNICEF)
- Ellen Even (stagiair UNICEF)
- Peace Corps
- Dhr. Amania (Bureau Onderwijs Binnenland)

Met de inhoud van dit rapport wordt het duidelijker welke factoren bijdragen tot de ongelijke kansen in het onderwijs die resulteren in het fenomeen drop-outs en zittenblijvers. Tot slot worden enkele aanbevelingen gedaan voor de verbetering van het onderwijs.

Met hartgrondige dank aan de scholen en de lokale gemeenschap die geparticipeerd hebben aan het onderzoek.

Prya Hirasingh
Gita Jhinkoe Rai
Afdeling Onderzoek en Planning, MINOV
Januari 2009

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	05
2.	Opzet en uitvoering van het onderzoek	06
	2.1 Inleiding	06
	2.2 Populatie/ steekproef	06
	2.3 Meetinstrument	06
	2.4 Dataverwerking en analyse	07
3.	Resultaten van het onderzoek	08
Deel 1: Schoolleiders		
	3.1 Inleiding	08
	3.1.2 Resultaten	10
	3.1.2.1 Leer- en hulpmiddelen	10
	3.1.2.2 Meubilair	12
	3.1.2.3 Gebouw	13
	3.1.2.4 Faciliteiten in de omgeving	16
	3.1.2.5 Zittenblijvers en drop-outs	17
	3.1.2.6 Schoolgeld/ financiering	20
	3.1.2.7 Problemen in het onderwijs	21
	3.1.3 Conclusie schoolleiders	21
Deel II: Leerkrachten		
	3.2 Inleiding	24
	3.2.2 Resultaten	24
	3.2.2.1 Algemene gegevens van de leerkrachten	24
	3.2.2.2 Motivatie-gerelateerde vragen	24
	3.2.2.3 Opleidings-gerelateerde vragen	26
	3.2.2.4 Culturele aspecten en het functioneren in de klas	27
	3.2.2.5 Kenmerken van de klas	28
	3.2.2.6 Problemen in het onderwijs	29
	3.2.3 Conclusie leerkrachten	30
Deel III: Ouders		
	3.3 Inleiding	32
	3.3.2 Resultaten	32
	3.3.2.1 Algemene gegevens	32
	3.3.2.2 Sociaal economische situatie	32
	3.3.2.3 Hulp in de huishouding en op het veld	33
	3.3.2.4 Opvoedingsprocessen	34
	3.3.2.5 Geslachtsverschillen	34
	3.3.2.6 Intellectueel klimaat ouders	35
	3.3.2.7 Opwaartse mobiliteit	35
	3.3.2.8 Taalbarrière	35
	3.3.2.9 Achtergrond leerkracht	36
	3.3.2.10 Geografische factoren	36
	3.3.2.11 Betrokkenheid en schoolparticipatie	37
	3.3.2.12 Toekomstperspectief	38
	3.3.2 Conclusie ouders	38

Deel IV: Observaties

3.4 Observaties op de scholen/ dorpen 40

4. Conclusies en beleidsaanbevelingen 44

Lijst van afkortingen 45

1. Inleiding

Het is van essentieel belang om toegang te hebben tot betrouwbare informatie over de kritische factoren voor succesvolle deelname aan het onderwijs. Een goed en efficiënt beleid vereist immers dat de informatie waarop dit beleid wordt afgestemd juist en volledig is. Het verzamelen van deze informatie draagt bij aan een beter inzicht in de belangrijkste knelpunten en problematieken rondom de kwaliteit van en de gelijke kansen in het onderwijs in Suriname.

Het pilot- project Schoolmapping werd in de maanden juni, juli en augustus 2008 uitgevoerd in 12 dorpen aan de Boven- Suriname rivier (Pokigron tot en met Asidohopo). Het doel van dit project is in de eerste plaats het lokaliseren/ in kaart brengen van 'out of school youth' zodat de kwaliteit van en de gelijke kansen in het onderwijs op een accurate en duurzame manier verbeterd kunnen worden. Dit karteren gebeurt aan de hand van verzameling van zowel kwantitatieve en kwalitatieve eigenschappen en indicatoren op scholen en de gemeenschappen waar deze scholen zijn.

Er is besloten te starten met het district Sipaliwini omdat deze regio door het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling geïdentificeerd is als het gebied waar het aantal kinderen dat naar school gaat en de school succesvol afrondt, alarmerend veel lager ligt dan in de stad (zie Jaarboek Onderwijsindicatoren 2006-2007, MINOV, afdeling Onderzoek en Planning). In een latere fase zal het onderzoek uitgebreid worden naar de overige districten en steeds bijgewerkt worden met de meest recente gegevens. Hierdoor kan de schoolkartering na een aantal malen uitgevoerd te zijn ook dienen voor het volgen van trends in onderwijs, en het evalueren van de effectiviteit van interventies.

De **kwantitatieve** informatie is aan de hand van vragenlijsten, observaties en gesprekken met schoolhoofden en leerkrachten verzameld en focust voornamelijk op de fysieke situatie van scholen en terreinen, maar ook op gegevens zoals het aantal drop-outs en zittenblijvers per klas in een school. Deze kwantitatieve gegevens zijn aangevuld met **kwalitatieve** informatie die verzameld werd aan de hand van diepte-interviews met leerkrachten en ouders.

In het kader van dit schoolmapping onderzoek zijn instrumenten ontworpen ten einde de nodige gegevens te inventariseren. Een eerste versie van instrumenten werd ontwikkeld en gebruikt in dit pilot- schoolmapping project. Er is gebruik gemaakt van 3 verschillende vragenlijsten namelijk:

1. Voor het schoolhoofd
2. Voor de leerkrachten
3. Voor de ouders

Op basis van de ervaringen zullen de instrumenten voor het vervolgonderzoek worden geëvalueerd en aangepast. In de vervolgstudie zal de rest van het district Sipaliwini aan bod komen.

Dit rapport begint met een beschrijving van de gehanteerde methode van onderzoek. Vervolgens worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Deel 1 geeft de resultaten weer van het onderzoek in de scholen. In het tweede deel worden de resultaten gepresenteerd van de bevraging van de leerkrachten. In het derde deel wordt ingegaan op de vragenlijsten bestemd voor de ouders. Deel 4 bevat de observaties gedurende de schoolbezoeken. Het geheel wordt afgesloten met conclusies en beleidsaanbevelingen.

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

2.1 Inleiding

Het onderzoek is gebaseerd op een survey bij zowel ouders, leerkrachten en schoolleiders van 12 scholen in het district Sipalawini. De dataverzameling geschiedde in de dorpen aan de Boven- Suriname rivier gedurende 2 perioden t.w. perioden juni- juli 2008 (zending 1) en juli- augustus 2008 (zending 2). In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de dorpen en scholen die werden bezocht. Tijdens de eerste zending werden interviews gehouden met schoolleiders en ouders. De leerkrachten werden betrokken bij zending 2. Het onderzoek is kwalitatief als kwantitatief van aard. Het kwantitatieve deel heeft betrekking op feiten en cijfers die verzameld werden via gesloten vragen, terwijl het kwalitatieve deel betrekking heeft op de meningen die leerkrachten uitten tijdens diepte interviews. Het type onderzoek is beschrijvend- explorerend. Beschrijvend, omdat de kenmerken van de verschijnselen op een systematische manier worden beschreven middels frequenties en percentages. In het explorerende gedeelte wordt getracht verbanden te ontdekken tussen variabelen of kenmerken binnen een specifieke groep.

2.2 Populatie/ steekproef

Het aantal leerkrachten op de bezochte scholen bedroeg 102. Er is geen gebruik gemaakt van een a-selecte steekproef. De leerkrachten uit voornamelijk klassen 1 en 6 zijn gevraagd of zij aan het interview wilden deelnemen. Er is voor de klassen 1 en 6 gekozen, omdat cijfers (Jaarboek Onderwijsindicatoren 2006-2007, MINOV, afdeling Onderzoek en Planning) aantonen dat het aantal drop-outs en zittenblijvers in deze klassen het grootst is. Indien een schoolleider/leerkracht om welke reden dan ook niet heeft willen participeren, werd een collega leerkracht gevraagd deel te nemen aan het interview. Dezelfde methodologie werd ook gebruikt bij de ouders. Bij de beschrijving van de resultaten wordt er een overzicht gegeven van het aantal leerkrachten per klas dat aan de interviews participeerde.

De schoolleiders werden nadrukkelijk gevraagd om deel te nemen aan het interview, aangezien deze vragenlijst specifieke onderwerpen (materiële middelen van de school) bevatte die het best door de schoolleider (of diens vervanger) beantwoord zouden kunnen worden. Geen van de schoolleiders weigerde.

2.3 Meetinstrument

Voor het onderzoek zijn er vragenlijsten ontworpen voor de ouders, de schoolleiders en de leerkrachten. Tijdens de eerste zending waren de vragenlijsten voor de ouders in de Engelse taal¹), dit leverde problemen bij het interpreteren van de vragen en het vertalen naar het Sranan Tongo. Gedurende de tweede zending werd deze vragenlijst vertaald naar het Nederlands. Deze vragenlijst had zowel open als gesloten antwoordmogelijkheden: alle meningen die de ouders spontaan aangaven werden genoteerd.

De vragenlijsten van de schoolleiders hadden in hoofdzaak gesloten antwoordmogelijkheden: het ging vooral om een inventarisatie van de materiële middelen. Er waren in deze vragenlijsten ook enkele open vragen opgenomen zodat de schoolleiders vrij waren om hun mening te geven. De vragenlijsten van de leerkrachten waren er op gericht om zoveel mogelijk de mening van de leerkrachten te verkrijgen omtrent hun motivatie, de tevredenheid met hun baan en hun perceptie over het fenomeen zittenblijvers en drop-outs.

---

¹ Ontworpen door stagiaire Ellen Even voor haar thesis.

2.4 Dataverwerking en analyse

De dataverwerking en analyse van alle vragenlijsten geschiedde in het programma SPSS 15.0.

De resultaten worden aan de hand van tabellen weergegeven met antwoordfrequenties en bijbehorende percentages. Om samenhangen tussen variabelen te kunnen vaststellen worden middels kruistabellen verbanden gelegd tussen 2 variabelen. Aangezien het om een relatief klein aantal scholen/schoolleiders gaat waarop de percentages berekend worden, kan één eenheid verschil in aantal, een relatief grote wijziging in percentages impliceren. Omwille van deze kleine aantallen voeren we geen statistische toetsen uit.

In de tabellen komen een aantal begrippen voor die nader worden omschreven:

Aantal= aantal respondenten dat een bepaald antwoord gaf

Totaal= totaal aantal respondenten dat een bepaald antwoord gaf.

Niet bekend= antwoord is onbekend bij de respondent

Niet van toepassing: als een vraag betrekking heeft op een onderwerp dat daar niet bestaat, of als een vraag is opengelaten om welke reden dan ook.

M = man

V = vrouw

Tot = totaal

3. Resultaten van het onderzoek

Deel 1: Schoolleiders

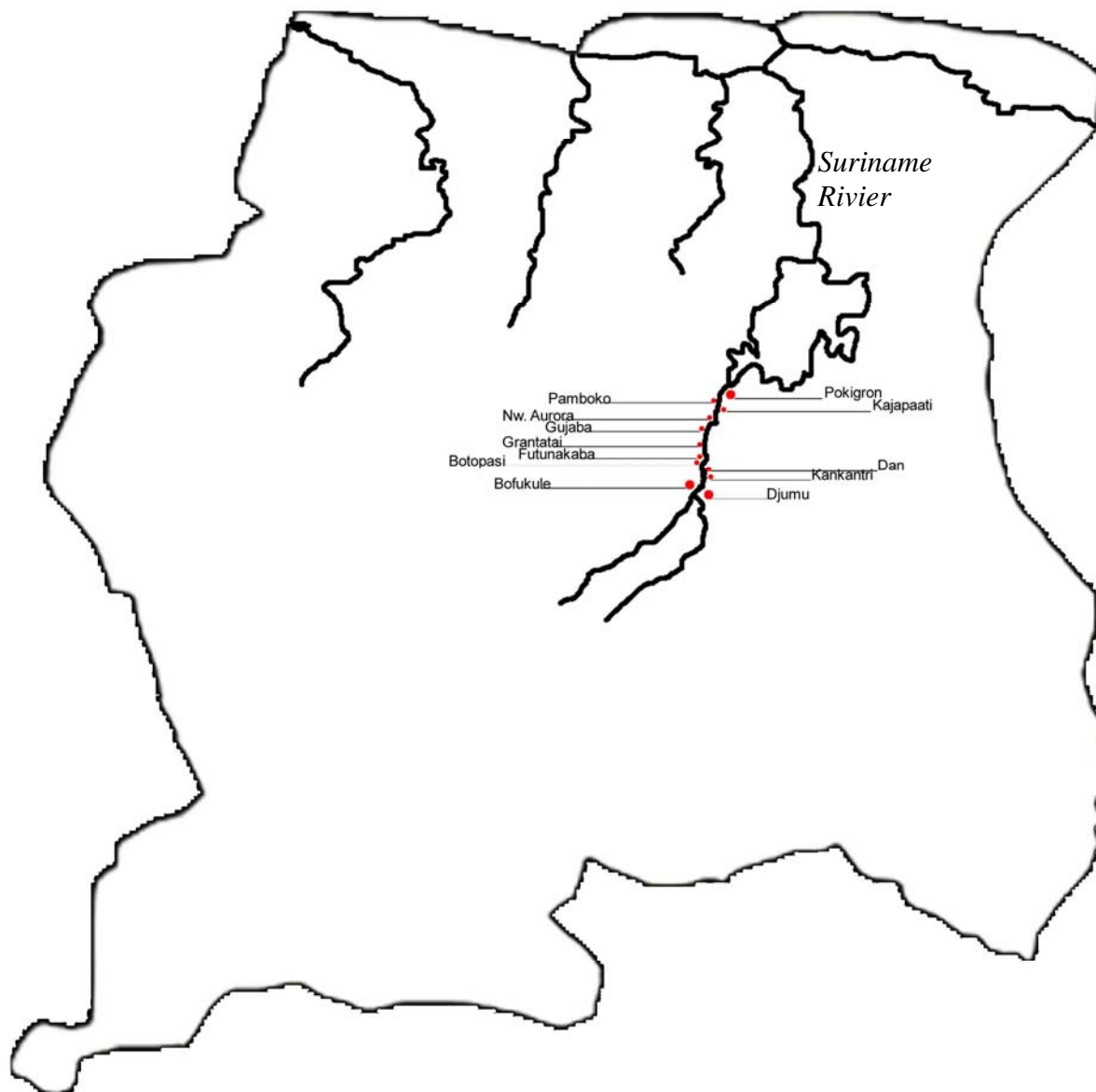
3.1 Inleiding

De vragenlijsten die betrekking hebben op de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens van de scholen werden beantwoord door de schoolleiders. In gevallen waar de schoolleider afwezig was werd diens vervanger gevraagd te participeren aan het interview. De participatie aan de interviews geschiedde vrijwillig; alle schoolleiders waren bereid om deel te nemen aan het onderzoek. In totaal werden er 12 scholen bezocht in de dorpen Pokigron, Pamboko, Kajapati, Nieuw Arora, Botopasi, Dan, Foetoenakaba, Grantatai, Kankantri, Bofukule, Djumu met dependance te Asidonhopo, en Gujaba. Het totaal aantal leerkrachten op de 12 scholen bedroeg 102: 19 mannen en 83 vrouwen.

Tabel 1: Algemene gegevens scholen in het Boven- Suriname gebied 2007-2008

	Dorpen	Scholen	Aantal leerkrachten			Aantal leerlingen			Aantal kleuters (A en B)		
			M	V	Tot	M	V	Tot	M	V	Tot
Zending 1											
	Pokigron	EBG Pokigron	0	8	8	73	46	119	17	17	34
	Pamboko	Pater Voorbraak	5	7	12	69	57	126	3	1	4
	Kajapati	Albert Abia school	3	7	10	75	98	173	21	17	38
	Nieuw Arora	Johannes Arabi	1	10	11	175	152	327	0	0	0
Zending 2											
	Botopasi	EBG Botopasi	1	8	9	90	69	159	10	18	28
	Dan	OS Dan	3	5	8	87	43	130	18	12	30
	Foetoenakaba	Paulus Anake	0	5	5	29	30	59	2	7	9
	Grantatai	OS Grantatai	0	5	5	78	70	148	4	9	13
	Kankantri	Kankantri	3	6	9	122	77	199	16	14	30
	Bofukule	Bofukule	1	8	9	74	65	139	10	5	15
	Djumu	EBG Djumu	0	6	6	125	87	212	14	16	30
	Gujaba	EBG Gujaba	2	8	10	157	196	353	16	34	50
	Totaal		19	83	102	1154	990	2144	131	150	281

Overzicht van de bezochte Pilot- dorpen aan de Suriname rivier

3.1.2 Resultaten

De resultaten worden weergegeven middels de volgende indeling: leer- en hulpmiddelen, meubilair, gebouw, faciliteiten in de omgeving, zittenblijvers en drop-outs, schoolgeld/financiering en problemen in het onderwijs. Vermeldenswaard is dat de onderstaande resultaten betrekking hebben op de meningen van de leerkrachten over de fysieke situatie van scholen, en geen meningen zijn van een onafhankelijke persoon.

3.1.2.1 Leer- en hulpmiddelen

Tabel 2: Schoolboeken

		Aantal	%
Voldoende	Ja	6	50
	Nee	6	50
	Totaal	12	100
Staat	Slecht	1	8.3
	Gemiddeld	8	66.7
	Goed	3	25
	Totaal	12	100
Ouderdom	Niet bekend	1	8.3
	1- 5 jaar	8	66.7
	5- 15 jaar	3	25
	Totaal	12	100

De helft van de scholen heeft onvoldoende schoolboeken. Slechts 1 school geeft aan dat de staat van de boeken in slechte conditie verkeert. Op 66.7 % van de scholen zijn er boeken die variëren tussen de 1-5 jaar. 25% van de scholen heeft boeken ouder dan 5 jaren.

Tabel 3: Schoolbord

		Aantal	%
Voldoende	Ja	11	91.7
	Nee	1	8.3
	Totaal	12	100
Staat	Slecht	0	0
	Gemiddeld	4	33.3
	Goed	8	66.7
	Totaal	12	100
Ouderdom	Niet bekend	1	8.3
	1- 5 jaar	7	58.3
	5- 15 jaar	3	25
	>15 jaar	1	8.3
	Totaal	12	100

Slechts 1 school (8.3%) beschikt niet over voldoende schoolborden. De meeste van de schoolborden verkeren in goede staat (66.7%). Geen van de schoolborden verkeren in slechte staat. Voor wat de ouderdom betreft is 58.3% ongeveer 1-5 jaren oud. Slechts op 1 school zijn er schoolborden van meer dan 15 jaren oud (8.3%).

Tabel 4: Schriften en schrijfgerei

		Aantal	%
Voldoende	Ja	5	41.7
	Nee	7	58.3
	Totaal	12	100
Staat	Slecht	1	8.3
	Gemiddeld	1	8.3
	Goed	8	66.7
	Onbekend	2	16.7
	Totaal	12	100

Van de 12 scholen geven 7 scholen aan (58.3%) over onvoldoende schriften en schrijfgerei te beschikken. Aangezien de leerlingen ook schriften van de school krijgen is het aantal vaak niet toereikend om alle leerlingen hiervan te voorzien. Het merendeel van de schoolleiders (66.7%) geeft aan dat de schriften en schrijfgerei in goede staat zijn.

Noot: het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling is voornamelijk niet verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van schoolbenodigdheden (zoals schriften, pennen en potloden) aan leerlingen.

Tabel 5: Aanschouwelijk materiaal

		Aantal	%
Voldoende	Ja	3	25
	Nee	9	75
	Totaal	12	100
Staat	Slecht	0	0
	Gemiddeld	4	33.3
	Goed	4	33.3
	Onbekend	4	33.3
	Totaal	12	100
Ouderdom	Onbekend	4	33.3
	1- 5 jaar	7	58.3
	5- 15 jaar	1	8.3
	Totaal	12	100

Aanschouwelijk materiaal (curriculum ondersteunend materiaal) is op 75% van de scholen onvoldoende aanwezig. Van het aanschouwelijke materiaal dat aanwezig is, is 33.3 % in goede staat en eveneens 33.3% in gemiddelde staat. Geen van de scholen geeft aan dat het materiaal in slechte staat verkeert. Van 7 scholen (58.3%) is het materiaal tussen de 1-5 jaren oud, van 4 scholen (33.3%) is de ouderdom onbekend.

Tabel 6: Aanpassing curriculum aan culturele context

		Aantal	%
Aanpassing	Slecht	4	33.3
	Matig	8	66.7
	Goed	0	0
	Totaal	12	100
Culturele Context	Westers	5	41.7
	Mix Surinaamse en eigen cultuur	7	58.3
	Volledig aangepast aan culturele context	0	0
	Totaal	12	100

Geen van de schoolleiders vindt dat het curriculum goed is aangepast aan de lokale culturele context; 66.7% van de schoolleiders vindt dat het curriculum matig is aangepast. Het merendeel van de schoolleiders vindt dat het curriculum een mix is van de Westerse, Surinaamse en cultuur van de lokale gemeenschap.

Op geen enkele school is er een computer (lokaal), televisie, DVD-player, beamer of kopieerapparaat aanwezig. Alle scholen beschikken over sportmateriaal, dit is echter geen garantie dat er daadwerkelijk aan sport wordt gedaan.

3.1.2.2 Meubilair

Tabel 7: Tafels en stoelen voor leerlingen

		Aantal tafels	%	Aantal stoelen	%
Voldoende	Ja	8	66.7	7	58.3
	Nee	4	33.3	5	41.7
	Totaal	12	100	12	100
Staat	Slecht	3	25	2	16.7
	Gemiddeld	4	33.3	6	50
	Goed	5	41.7	4	33.3
	Totaal	12	100	12	100
Ouderdom	1- 5 jaar	9	75	9	75
	5- 15 jaar	3	25	3	25
	Totaal	12	100	12	100

Voor wat betreft het meubilair voor de leerlingen geven 8 van de 12 scholen (66.7%) aan over voldoende tafels te beschikken, terwijl 7 scholen over voldoende stoelen (58.3%) beschikken. De meeste schoolleiders (75%) geven aan dat de tafels in gemiddelde tot goede staat verkeren, terwijl 83% van de stoelen in gemiddelde tot goede staat zijn. Van de tafels en stoelen is 75% tussen de 1-5 jaren oud.

Tabel 8: Tafels en stoelen leerkrachten

		Aantal tafels	%	Aantal stoelen	%
Voldoende	Ja	6	50	6	50
	Nee	6	50	6	50
	Totaal	12	100	12	100
Staat	Slecht	0	0	1	8.3
	Gemiddeld	5	41.7	5	41.7
	Goed	7	58.3	6	50
	Totaal	12	100	12	100
Ouderdom	Onbekend	1	8.3	1	8.3
	1- 5 jaar	10	83.3	10	83.3
	5- 15 jaar	1	8.3	1	8.3
	Totaal	12	100	12	100

In 50% van de scholen zijn er voldoende tafels en stoelen voor de leerkrachten. De tafels verkeren in gemiddelde tot goede staat, slechts 1 school heeft stoelen die in slechte staat verkeren. Van de 12 scholen geven 10 scholen (83.3%) aan dat de tafels en stoelen tussen de 1-5 jaren oud zijn.

3.1.2.3 Gebouw

Tabel 9: Klassen

Klassen leerschool		Aantal	%	Kleuterklassen	Aantal	%
	Voldoende	1	8.3	Voldoende	2	16.7
	Onvoldoende	11	91.7	Onvoldoende	10	83.3
	Totaal	12	100	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	1	8.3	Slecht	3	25
	Gemiddeld	3	25	Gemiddeld	4	33.3
	Goed	7	58.3	Goed	5	41.7
	N.v.t.	1	8.3	N.v.t.	-	-
	Totaal	12	100	Totaal	12	100
Materiaal	Steen	4	33.3	Steen	5	41.7
	Hout	0	0	Hout	1	48.3
	Combinatie	8	66.7	Combinatie	6	50
	Totaal	12	100	Totaal	12	100

Meer dan 80% van de scholen beschikt over onvoldoende (kleuter)klassen en dienstwoningen. De klassen voor de leerschool zijn 58.3% in goede staat, terwijl 66.7% van het materiaal uit een combinatie bestaat van hout en steen. Voor wat de kwaliteit van de kleuterklassen betreft verkeert 41.7% in goede staat en 25% in slechte staat. 1 respondent (8.3%) heeft geen antwoord gegeven op de kwaliteit van de klassen van de leerschool, dit is aangeduid met 'niet van toepassing'.

Tabel 10: Dienstwoningen

Dienstwoningen		Aantal	%
	Voldoende	2	16.7
	Onvoldoende	10	83.3
	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	0	0
	Gemiddeld	5	41.7
	Goed	7	58.3
	Totaal	12	100
Materiaal	Steen	3	25
	Hout	6	50
	Combinatie hout/ steen	3	25
	Totaal	12	100

Volgens de schoolleiders (83.3%) zijn de dienstwoningen onvoldoende om alle leerkrachten te kunnen opvangen. Geen van de dienstwoningen verkeert in slechte staat. Het materiaal van 3 dienstwoningen is van steen (25%), 6 woningen zijn van hout (50%), en 3 hebben een combinatie van hout en steen (25%).

Tabel 11: Magazijn

Magazijn		Aantal	%
	Aanwezig	9	75
	Niet aanwezig	3	25
	Totaal	12	100
Materiaal	Steen	6	66.6
	Combinatie	2	22.2
	Onbekend	1	11.1
	Totaal	9	100
Kwaliteit	Slecht	0	0
	Matig	3	33.3
	Goed	6	66.7
	Totaal	9	100

Van de 12 scholen beschikken 3 (25%) niet over een magazijn of bergruimte. Twee derde van de magazijnen is van steen en tevens van goede (66.7%) en gemiddelde (33.3%) kwaliteit. 22.2% van de magazijnen is een combinatie van verschillende materialen.

Tabel 12: Dak

Dak		Aantal	%
	Aanwezig	11	91.7
	Niet aanwezig	1	8.3
	Totaal	12	100
Materiaal	Zinkplaten	11	100
	Totaal	11	100
Kwaliteit	Slecht	1	8.3
	Matig	4	36.3
	Goed	6	54.5
	Totaal	11	100

Slechts op 1 school ontbreekt een gedeelte van het dak (8.3%). Op de overige 11 scholen zijn de daken van zinkplaat. Op 4 scholen is de kwaliteit gemiddeld (36.3%), op 6 scholen is het dak van goede kwaliteit (54.5%).

Tabel 13: Plafond

Plafond		Aantal	%
	Aanwezig	12	100
	Niet aanwezig	0	0
	Totaal	12	100
Materiaal	Hout	6	50
	Anders (PVC)	6	50
	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	1	8.3
	Matig	3	25
	Goed	8	66.7
	Totaal	12	100

Op de 12 scholen is er een plafond aanwezig. Het materiaal is in de helft van de gevallen van hout (50%) of PVC- schroten (50%). Slechts op 1 school is het plafond van slechte kwaliteit (8.3%).

Tabel 14: Muren

Muren		Aantal	%
	Aanwezig	12	100
	Niet aanwezig	0	0
	Totaal	12	100
Materiaal	Steen	6	50
	Hout	4	33.3
	Combinatie	2	16.7
	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	0	0
	Matig	1	8.3
	Goed	11	91.7
	Totaal	11	100

Op alle 12 scholen zijn er muren tussen de lokalen aanwezig. Het materiaal is van steen op 6 scholen (50%), op 4 scholen van hout (33.3%) of een combinatie van hout en steen (16.7%). Op 11 scholen (91.7%) is de kwaliteit van de muren goed.

Tabel 15: Vloer

Vloer		Aantal	%
	Aanwezig	11	91.7
	Niet aanwezig	1	8.3
	Totaal	12	100
Materiaal	steen	11	100
	Totaal	11	100
Kwaliteit	Slecht	2	18.1
	Matig	2	18.1
	Goed	7	63.6
	Totaal	12	100

Slechts op 1 van de 12 scholen is er geen vloer aanwezig (8.3%). Op de scholen waar er een vloer aanwezig is, is het materiaal steen. Op 7 scholen (63.6 %) verkeert de vloer van de scholen in goede staat, op 2 scholen in slechte staat (18.1%).

Tabel 16: Toiletten

Toiletten		Aantal	%
	Aanwezig	10	83.3
	Niet aanwezig	2	16.7
	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	6	50
	Matig	2	16.7
	Goed	4	33.3
	Totaal	12	100

Op 10 van de 12 scholen zijn er toiletten aanwezig (83.3%). Waar er geen toiletten aanwezig zijn maken de leerlingen gebruik van de toiletten van de leerkrachten of de medische zending. Deze toiletten werden mee beoordeeld bij de kwaliteit, vandaar dat er ondanks de afwezigheid van toiletten op 2 scholen er toch wordt gesproken over de kwaliteit van toiletten op 12 scholen.

Tabel 17: Omrastering

Omrastering		Aantal	%
	Aanwezig	2	16.7
	Niet aanwezig	10	83.3
	Totaal	12	100
Materiaal	Steen	2	100
	Totaal	2	100
Kwaliteit	Slecht	1	50
	Matig	0	0
	Goed	1	50
	Totaal	2	100

Omrastering van het terrein is slechts op 2 scholen (16.7%) aanwezig. Het materiaal is op beide scholen van steen, terwijl de kwaliteit van de omrastering op 1 school goed is en op de andere school slecht.

Tabel 18 Afwatering

Afwatering		Aantal	%
	Aanwezig	7	58.3
	Niet aanwezig	5	41.7
	Totaal	12	100
Kwaliteit	n.v.t	2	16.7
	Slecht	4	33.3
	Matig	4	33.3
	Goed	2	16.7
	Totaal	12	100

Op 7 van de 12 scholen (58.3%) is er afwatering aanwezig. In het binnenland stroomt het water vanwege de hogere ligging van het dorp/de school automatisch naar de rivier die lager gelegen is, m.a.w., ondanks het feit dat er geen speciale afwatering is aangelegd, beoordelen de leerkrachten de afwatering langs de natuurlijke weg als slecht, matig of goed.

Tabel 19: Verlichting

Verlichting		Aantal	%
	Aanwezig	10	83.3
	Niet aanwezig	2	16.7
	Totaal	12	100
Kwaliteit	Slecht	7	58.3
	Matig	1	8.3
	Goed	4	33.3
	Totaal	12	100

Op 2 scholen (16.7%) is er in een enkel lokaal geen verlichting aanwezig. In de overige klassen is er op de betrokken 2 scholen wel verlichting aanwezig, maar die verkeert in slechte staat. Slechts op 4 scholen verkeert de verlichting in goede staat (33.3%), maar door de afwezigheid van electriciteit kan hiervan geen gebruik gemaakt worden.

3.1.2.4 Faciliteiten in de omgeving

Ongeveer 90% van de gebieden beschikt in de nabijheid van een straal van 15 km over een gezondheidscentrum. 1 school geeft aan geen gezondheidscentrum binnen 15 km te hebben. De helft van de scholen (50%) heeft een telecommunicatiezender binnen een straal van 1 km. Er is nergens een telefoon, bank, computer of internetfaciliteit, mediatheek of cybercafe. Sportveld is overal in het dorp aanwezig, dat is vaak een stuk grond dat ter beschikking is gesteld voor de kinderen. In 2 dorpen is het sportveld in slechte staat (16.7%), heeft hoog onkruid en loopt bij geringe regenbuien onder water. De overige sportvelden zijn in gemiddelde of goede staat.

Tabel 20: Bibliotheek

		Aantal	%
Bibliotheek	Aanwezig	5	41.7
	Niet aanwezig	7	58.3
	Tot	12	100
Materiaal	Steen	1	20
	Hout	2	40
	Combinatie	1	20
	Onbekend	1	20
	Totaal	5	100
Kwaliteit	Slecht	1	20
	Goed	4	80
	Totaal	5	100

Op 5 van de 12 scholen is een bibliotheek aanwezig (41.7%). Van de scholen die aangeven dat ze een bibliotheek hebben is dat een lokaal of magazijn dat is ingericht als bibliotheek. Voor wat de kwaliteit van de bibliotheek betreft geven 4 van de 5 scholen aan dat de bibliotheek in goede staat verkeert (80%), op 1 school (20%) verkeert de bibliotheek in slechte staat.

Noot: Bij de vraag over de kwaliteit van de bibliotheek beginnen leerkrachten te vertellen over een andere ruimte of de hoeveelheid van de boeken. Nagegaan moet worden hoe vaak er gebruik wordt gemaakt van de bibliotheek: 1x per week, 2 x per maand en door welke klassen. In het vervolgonderzoek wordt dit aspect meegenomen.

Tabel 21: Drinkwater op school

	Aantal	%
Geen drinkwater	2	16.7
Via regenpijp opgevangen	1	8.3
Uit de rivier	2	16.7
Tank	7	58.3
Totaal	12	100
Geschiktheid drinkwater	Aantal	%
Ja	6	50
Nee	6	50
Totaal	12	100

Van de 12 scholen beschikken 2 scholen niet over drinkwater (16.7%). Op de overige scholen wordt het water opgevangen via een regenpijp, tank of de rivier. Op 50% van de bevroegde scholen is het drinkwater niet voor consumptie geschikt.

3.1.2.5 Zittenblijvers en drop-outs

Schoolleiders vernoemden als redenen voor het zittenblijven **onvoldoende inzet** van de leerlingen, **onvoldoende stimulans vanuit de zijde van de ouders** en **het curriculum dat niet aansluit op de belevingswereld van de kinderen**. Voor wat de drop-outs betreft zijn er leerlingen die voor een bepaalde periode afwezig zijn voor **hulp in de huishouding, hulp op het kostgrondje of verhuizing naar de stad**. Na een bepaalde periode komen een aantal van deze leerlingen terug naar school. Bij de meisjes is het **zwanger raken** onder andere een reden voor het zittenblijven en uitvallen uit het schoolsysteem. Gedurende ons verblijf in de verschillende dorpen zijn er kinderen gesignaleerd die thuis met het huishouden bezig waren of in het dorp rondliepen/ speelden. Op de vraag aan een ouder waarom het kind de school niet bezocht was het antwoord dat het kind zich niet lekker voelde/ toevallig thuis was, maar normaliter de school wel bezoekt. Na bevraging van de leerkrachten bleek dat de betrokken leerling al een aantal weken om (vooralsnog) onbekende redenen de school niet bezoekt. Soms komen de leerlingen na weken/ maanden weer terug op school. **In het dorp Goejaba bezoeken honderden kinderen de school niet omdat de school niet groot genoeg is om alle kinderen op te kunnen vangen.**

Huisbezoeken zijn niet gebruikelijk, maar de ouders worden wel aangesproken over de vorderingen of het wegblijven van hun kinderen. Op de 12 scholen geven 5 schoolhoofden aan (41.7%) huisbezoeken te hebben afgelegd / contact met de ouders te hebben gehad bij de leerlingen die niet zijn terug gekeerd in het afgelopen schooljaar. Daarnaast worden ouders ook gevraagd om voor een gesprek langs te komen op school.

Uit gesprekken blijkt dat er door de schoolhoofden en leerkrachten steeds pogingen worden ondernomen om de ouders te betrekken bij het onderwijs van hun kind.

Uit dit pilot- onderzoek kunnen nog geen concrete getallen/cijfers geproduceerd worden m.b.t. drop-outs. De respons op de vraag die betrekking heeft op vroege schoolverlaters was zeer vaag/klein. Uit observaties en gesprekken kan met zekerheid gesteld worden dat de

aantallen drop-outs en kinderen met de lagere schoolleeftijd die niet op school zitten, schrikbarend en hoog zijn in dit gebied. De onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal zittenblijvers op de bezochte scholen. De gegevens zijn verkregen uit het bestand van de afdeling Onderzoek en Planning. Klassen waarvan de gegevens niet bekend zijn, zijn opengelaten.

Tabel 22: Overzicht van het aantal zittenblijvers (zitters) per school per klas (2007-2008)

Tabel 22A EBGs Pokigron

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	% Tot
1	19	9	28	10	5	15	52.6	55.5	53.5
2	15	10	25	7	3	10	46.6	30	40
3	17	5	22	8	1	9	47.0	20	40.9
4	11	11	22	1	1	2	9.1	9.1	9.1
5	3	9	12	1	2	3	33.3	22.2	25
6	8	3	11	1	1	2	12.5	33.3	18.1
Tot	73	47	120	28	13	41	38.3	27.6	34.1

Tabel 22B Pater Voorbraak Dep Pamboko

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	% Tot
1	10	6	16	10	6	16	100	100	100
2	10	10	20	1	0	1	10	0	5
3	25	18	43	10	5	15	40	27.7	34.8
4	12	5	17	5	0	5	41.6	0	29.4
5	6	12	18	0	1	1	0	8.3	5.5
6	5	6	11	0	3	3	0	50	27.2
Tot	68	57	125	26	15	41	38.2	26.3	32.8

Tabel 22C Pater Voorbraak (Dep. Kajapati)

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	% Tot
1	6	3	9	6	3	9	100	100	100
2	20	16	36	7	8	15	35	50	41.6
3	12	24	36	6	8	14	50	33.3	38.8
4	11	20	31	7	10	17	63.6	50	54.8
5	7	9	16	1	5	6	14.2	55.5	37.5
6									
Tot	56	72	128	27	34	61	48.2	47.2	47.6

Tabel 22D EBGs- Johannes Arabi (Nieuw Arora)

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	% Tot
1	27	31	58	14	12	26	51.8	38.7	44.8
2	39	32	71	12	14	26	30.7	43.7	36.6
3	46	42	88	15	12	27	32.6	28.5	30.6
4	24	21	45	10	5	15	41.6	23.8	33.3
5	19	13	32	2	2	4	10.5	15.3	12.5
6	20	13	33	2	1	3	10	7.6	9.1
Tot	175	152	327	55	46	101	31.4	30.2	30.8

Tabel 22E EBGs Botopasi

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	24	13	37	14	5	19	58.3	38.4	51.3
2	18	7	25	3	3	6	16.6	42.8	24
3	9	18	27	1	3	4	11.1	16.6	14.8
4	19	12	31	3	4	7	15.7	33.3	22.5
5									
6	8	9	17	2	1	3	25	11.1	17.6
Tot	78	59	137	23	16	39	29.4	27.1	28.4

Tabel 22F OS Dan

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	16	10	26	6	5	11	37.5	50	42.3
2	11	8	19	3	4	7	27.2	50	36.8
3	16	6	22	7	3	10	43.7	50	45.4
4	15	3	18	6	1	7	40	33.3	38.8
5	8	6	14	0	2	2	0	33.3	14.2
6	10	0	10	1	0	1	10	0	10
Tot	76	33	109	23	15	38	30.2	45.4	34.8

Tabel 22G Paulus Anake

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1									
2	4	1	5	3	1	4	75	100	80
3	4	6	10	2	0	2	50	0	20
4	4	3	7	1	0	1	25	0	14.2
5	3	6	9	2	0	2	66.6	0	22.2
6									
Tot	15	16	31	8	1	9	53.3	6.2	29

Tabel 22H OS Grantetai

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	20	19	39	7	5	12	35	26.3	30.7
2	9	14	23	5	2	7	55.5	14.2	30.4
3	13	7	20	3	1	4	23.0	14.2	20
4									
5									
6									
Tot	42	40	82	15	8	23	35.7	20	28

Tabel 22I Kankantri

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	32	19	51	12	8	20	37.5	42.1	39.2
2	38	18	56	18	9	27	47.3	50	48.2
3	11	7	18	5	0	5	45.4	0	27.7
4	18	22	40	8	4	12	44.4	18.1	30
5	5	8	13	1	0	1	20	0	7.6
6	12	5	17	4	0	4	33.3	0	23.5
Tot	116	79	195	98	21	69	41.3	26.5	35.3

Tabel 22J Bofukule

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	28	28	56	18	11	29	64.2	39.2	51.7
2	21	7	28	4	3	7	19.1	42.8	25.0
3	14	18	32	3	1	4	21.4	5.5	12.5
4	7	5	12	2	1	3	28.5	20	25
5									
6									
Tot	70	58	128	27	16	43	38.5	27.5	33.5

Tabel 22 K EBGs Djumu

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1									
2									
3	34	15	49	7	3	10	20.5	20	20.4
4	15	3	18	6	1	7	40	33.3	38.8
5	15	11	26	6	6	12	40	54.5	46.1
6	10	3	13	1	1	2	10	33.3	15.3
Tot	74	32	106	20	11	31	27	34.3	29.2

Tabel 22L Goejaba

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	56	45	101	31	22	53	55.3	48.8	52.4
2	47	44	91	17	20	37	36.1	45.4	40.6
3	21	31	52	15	9	24	71.4	29.0	46.1
4	11	27	38	3	4	7	27.2	14.8	18
5	9	28	37	1	0	1	11.1	0	2.7
6	13	21	34	0	2	2	0.00	9.5	5.8
Tot	157	196	353	67	57	124	42.6	29.1	35.1

Tabel 22M Totaal over 12 scholen

Klas	Aantal leerlingen			Zitters			% zitters		Totaal % zitters
	M	V	Tot	M	V	Tot	% M	% V	
1	238	183	421	128	82	210	53.8	44.8	49.9
2	232	167	399	80	67	147	34.5	40.1	36.8
3	222	197	419	82	46	128	36.9	23.4	31.5
4	147	132	279	52	31	83	35.4	23.5	29.7
5	75	102	177	14	18	32	18.7	17.6	18.1
6	86	60	146	11	9	20	12.8	15	13.7
Tot	1000	841	1841	367	253	620	36.7	30.1	33.9

Noot: het totaal aantal leerlingen op de 12 scholen is 1841 (+/- 153 leerlingen per school). Dit aantal indiceert dat het gaat om scholen met een klein aantal leerlingen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het leerlingenbestand niet volledig is, of het gaat om scholen met een klein aantal lokalen.

3.1.2.6 Schoolgeld/ financiering

De ouderbijdrage voor de EBGs-scholen bedroeg tijdens het onderzoek SRD 85, voor de RKBO scholen bedroeg dit SRD 90, terwijl voor de Openbare Scholen het bedrag is vastgesteld op SRD 15. Bij de Bahai gemeente is het bedrag SRD 35, terwijl dat bij de Volle Evangelie SRD 40, bedraagt. Dit is in het onderzoek ook bevraagd aan de ouders waarbij is aangegeven dat deze kosten te hoog zijn.

Alle 12 scholen geven aan donorhulp te ontvangen van zowel nationale als internationale organisaties, stichtingen, toeristen en vrienden van de school/ het dorp. Hieronder volgt een opsomming van de instanties/ organisaties die volgens de schoolleiders hulp bieden middels projecten of financiële steun op de scholen in de gebieden:

CDFS (Community Development Fund Suriname), Bahai Wereldgemeenschap, PCOS (Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Suriname), Stg. Teefuka, Stg. Alooeboetoe, Biblionef, Cambior, Sor-optimisten, Unicef, toeristen, P.A.S. (Pater Albrinck Stichting), N.V.B. (nationale Vrouwen Beweging), VVOB (Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand, WWF (World Wildlife Fund).

3.1.2.7 Problemen in het onderwijs

Hieronder volgt een opsomming van de problemen die **schoolleiders (hebben meestal ook een klas)** ervaren bij het lesgeven in het binnenland. Per schoolleider zijn er soms meerdere problemen geïdentificeerd, het gaat hierbij om hun spontane meningen.

Tabel 23: Problemen in het onderwijs

	<u>Aantal respondenten</u> <u>N = 12</u>	<u>% (van het</u> <u>aantal</u> <u>respondenten</u>
Geen ondersteuning ouders/ kinderen worden aan hun lot overgelaten	<u>6</u>	<u>50</u>
Taalproblematiek	<u>3</u>	<u>25</u>
Gebrek aan (gemotiveerde) leerkrachten	<u>2</u>	<u>16.6</u>
Geen licht (brandstof)	<u>2</u>	<u>16.6</u>
Behoeftte aan voeding bij leerlingen	<u>2</u>	<u>16.6</u>
Armoede	<u>1</u>	<u>8</u>
Kinderen verkiezen een baan (geld) boven school	<u>1</u>	<u>8</u>
Onvoldoende lokalen	<u>1</u>	<u>8</u>
Leerlingen blijven weg om ouders te helpen	<u>1</u>	<u>8</u>
Onvoldoende aanschouwelijk materiaal	<u>1</u>	<u>8</u>
Geen kleuterschool	<u>1</u>	<u>8</u>
Verhuizing ouders waardoor kinderen vaak in het dorp worden achtergelaten (onder toezicht van een tante of oma)	<u>1</u>	<u>8</u>
Slechte communicatie ouders-school	<u>1</u>	<u>8</u>
Renovatie school (stagneert)	<u>1</u>	<u>8</u>
Ongemotiveerde leerlingen	<u>1</u>	<u>8</u>
Geen hulp voor trage leerlingen	<u>1</u>	<u>8</u>
Gebrek aan huisvesting leerkrachten	<u>1</u>	<u>8</u>
Ouderbijdrage te hoog	<u>1</u>	<u>8</u>

3.1.3 Conclusie schoolleiders

Uit de verkregen resultaten kunnen we vaststellen dat de helft van de scholen over onvoldoende boeken beschikt. Wat de kwaliteit betreft verkeren de meeste van deze boeken in middelmatige of goede staat. Schriften en schrijfgerij zijn van goede kwaliteit, maar onvoldoende om alle leerlingen hiervan te kunnen voorzien. 58.3% van de scholen zegt over onvoldoende schriften en schrijfgerei te beschikken. Uit gesprekken met de schoolleiders blijkt dat de leerlingen gedurende het schooljaar hun schriften van de school krijgen als de ouders daarvoor niet kunnen zorg dragen. Het is echter geen gebruik dat MINOV voorziet in deze behoefte. Op 1 school zijn er onvoldoende schoolborden. Aanschouwelijk materiaal is onvoldoende op het merendeel (75%) van de scholen. Dit aanschouwelijke materiaal is op 4 scholen van gemiddelde kwaliteit (33.3%) en op 4 scholen van goede kwaliteit (33.3%). Op 4 scholen (33.3%) kunnen de schoolleiders geen uitspraak doen over de kwaliteit. Voor wat betreft het curriculum vinden de meeste scholen (67%) dat het curriculum gemiddeld is aangepast aan de belevingswereld van de kinderen. 33.3% vindt dat het slecht is aangepast, terwijl geen van de leraren vindt dat het curriculum volledig is aangepast aan de belevingswereld van de kinderen.

Op geen enkele school is er een computer (lokaal), televisie, DVD-player, beamer of kopieerapparaat aanwezig. Alle scholen beschikken over sportmateriaal.

Meubilair voor de leerlingen blijkt in iets meer dan de helft van de scholen voldoende aanwezig te zijn en verkeert in gemiddelde tot goede staat. Desondanks geven 33.3% van de scholen aan over onvoldoende tafels en 42.7% over onvoldoende stoelen voor de leerlingen te beschikken. De staat waarin de tafels verkeren, zijn voor het merendeel gemiddeld tot goed te noemen. 75% van de tafels en stoelen is volgens de schoolleiders ongeveer 1-5 jaren oud.

Meubilair voor de leerkrachten: 50% van de schoolleiders geeft aan over onvoldoende bureaus en onvoldoende stoelen te beschikken. De aanwezige tafels en stoelen verkeren in gemiddelde tot goede staat.

Alle scholen zijn voorzien van een plafond, muren, en 11 van de 12 scholen over een dak. De kwaliteit van laatstgenoemde 3 onderdelen van het gebouw is in meer dan 80% van de gevallen gemiddeld tot goed. Het merendeel van de schoolleiders geeft aan over onvoldoende kleuterklassen (83.3%) te beschikken, 91.7% heeft onvoldoende klassen 1-6 en 83.3% van de scholen hebben onvoldoende dienstwoningen.

Op 5 van de 12 scholen is een bibliotheek aanwezig (41.7%). Van de scholen die aangeven dat ze een bibliotheek hebben is dat een lokaal of magazijn dat is ingericht als bibliotheek. 75% van de scholen beschikt over een magazijn.

Op 7 scholen is er afwatering aanwezig (58.3%), waarvan slechts op 2 scholen de afwatering goed is (16.7%) en op 4 scholen (33.3%) gemiddeld.

Verlichting ontbreekt op 2 scholen (16.7%). Op de overige 10 scholen is er wel verlichting aanwezig, maar aangezien de electriciteitstoevoer niet optimaal is kan er onder schooltijden hiervan geen gebruik worden gemaakt.

Drinkwater is op 2 scholen niet aanwezig (16.7%). Op de overige scholen wordt dat via een regenpijp opgevangen (8.3%), 17% via de rivier en 58% verkrijgt dat via een tank. Vermeldenswaard is dat dit drinkwater in 50% van de gevallen niet hygiënisch of gefilterd is.

In de omgeving van de scholen is er nergens een cybercafe of computerfaciliteiten. Opvallend is dat in de dorpen waar er scholen zijn er ook een gezondheidscentrum of telecommunicatiezender aanwezig is.

Cruciale problemen die schoolleiders ervaren in hun beroep:

- Slechte huisvesting leerkrachten/ Gebrek aan dienstwoningen voor de leerkrachten
- Niet gemotiveerde leerkrachten
- Tekort aan lokalen met als gevolg grote combinatieklassen of geen inschrijving van leerlingen
- Gebrek aan goed functionerende toiletten

Er zijn drop-outs onder de leerlingen gesignaleerd, maar de precieze redenen hiervan zijn niet bekend. Aan de hand van observaties en interviews komt uit het onderzoek naar voren dat **verhuizing, helpen in de huishouding, zwanger raken en het verkiezen van een baan boven het naar school gaan o.a. de redenen kunnen zijn.** Voor wat de zittenblijvers betreft zijn de redenen hiervoor **onvoldoende inzet door de leerlingen, geen stimulans van thuis, en het curriculum dat niet aansluit op de interesses/ belevingswereld van de leerlingen.** De schoolleiders geven aan dat gebrek aan water, meubilair, boeken, enzovoorts niet de hoofdredenen zijn voor de problematiek van zittenblijvers en drop-outs.

Ouderbijdrage wordt door de meeste ouders als duur ervaren. De schoolbesturen hebben een maatregel getroffen die de ouders in staat stelt om gefaseerd het bedrag te betalen. Donorhulp vindt op alle scholen in het binnenland plaats.

Deel II: Leerkrachten

3.2 Inleiding

In deel II worden de resultaten gepresenteerd van de vragenlijsten die betrekking hebben op de leerkrachten. In totaal zijn er 20 leerkrachten geïnterviewd in de dorpen Botopasi, Dan, Grantatai, Kankantri, Bofukule, Djumu met dependance te Asidohopo, en Gujaba.

3.2.2 Resultaten

De vragenlijst heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Algemene gegevens leerkracht
- Motivatie- gerelateerde vragen
- Opleidings- gerelateerde vragen
- Het functioneren in de klas
- Problemen in het onderwijs

Aan de hand van de antwoorden op deze vragen wordt de relatie gelegd met het drop-out fenomeen.

3.2.2.1 Algemene gegevens van de leerkrachten

Onderstaande tabel geeft de leeftijdsopbouw van de leerkrachten weer.

Tabel 24: Leeftijd van de leerkrachten

Leeftijd	Aantal mannen	%	Aantal Vrouwen	%	Totaal
20-30 jaar	0	0	11	64.7	11
31-40 jaar	1	33.3	5	29.5	6
41- 50 jaar	2	66.6	1	5.9	3
Totaal	3	100	17	100	20

Aan dit onderzoek namen 20 leerkrachten deel, 3 mannen (15%) en 17 vrouwen (85%). Van de vrouwen behoorde 64.7% tot de leeftijdsklasse 20-30 jaar, 29.5% was tussen de 31-40 jaar en 5.9% was tussen de 41 en 50 jaar. Van de 3 mannen zijn 2 tussen de 41 en 50 jaar (66.6%), terwijl 1 man de leeftijd heeft van 39 jaar.

3.2.2.2 Motivatie- gerelateerde vragen

Tabel 25: Aantal dienstjaren van de leerkrachten

	Aantal	%
1-5 jaar	16	80
11-20 jaren	3	15
21 of meer	1	5
Totaal	20	100

Van de 20 leerkrachten hebben 16 (80%) minder dan 5 dienstjaren. 3 van de 20 leerkrachten (15%) hebben tussen de 11 en 20 dienstjaren. Slechts 1 leerkracht heeft meer dan 21 dienstjaren.

Tabel 26: Aantal jaren werkzaam in het binnenland

	Aantal	%
1 jaar	5	25.0
2-5 jaren	11	55.0
Meer dan 5 jaren	4	20.0
Totaal	20	100.0

Van de 20 leerkrachten hebben 16 (80%) minder dan 5 jaren gewerkt in het binnenland.

Tabel 27: Aantal jaren dat de leerkracht nog in het binnenland wil blijven

	Aantal	%
Niet langer	3	15
1 jaar	4	20
2- 5 jaren	5	25
Meer dan 5 jaren	8	40
Totaal	20	100

Binnen de bevroegde groep leerkrachten geven 4 (20%) aan maximaal 1 jaar in het binnenland te willen blijven, terwijl 5 leerkrachten tussen de 2 en 5 jaren willen blijven (25%), 8 leerkrachten (40%) zijn bereid langer dan 5 jaren te blijven. Er zijn 3 leerkrachten (15%) die aangeven dit jaar nog te vertrekken.

In de volgende 2 tabellen geven leerkrachten spontaan aan om welke redenen ze wel/ niet in het binnenland willen blijven. Per leerkracht worden er soms meerdere redenen opgesomd.

Tabel 28: Redenen voor de leerkracht om in het binnenland te blijven

Redenen om in het binnenland te blijven	Ja	%	Nee	%
De ervaring	2	15.4	11	84.6
Functioneren van de school	2	15.4	11	84.6
Contact met andere leerkrachten	2	15.4	11	84.6
Goede financiële vergoedingen	0	0	13	100
Familie	8	61.5	5	38.5
Levenswijze	9	69.2	4	30.8
Motivatie mbt het werk	7	53.8	6	46.2

Er wordt uitgegaan van 13 leerkrachten die langer dan 1 jaar willen blijven in het binnenland.

Tabel 29: Redenen voor de leerkracht om te vertrekken

Redenen om uit het binnenland te vertrekken	Ja	%	Nee	%
Verdere studie	6	85.7	1	14.3
Functioneren van de school	0	0	7	100
Contact met collega's	0	0	7	100
Financiële tegemoetkomingen	1	14.3	6	85.7
Onvoldoend schoolmateriaal	1	14.3	6	85.7
Familie elders woonachtig	3	42.9	4	57.1
Slechte woonomstandigheden	1	14.3	6	85.7
Geen motivatie	0	0	7	100
Het gevoel om te stoppen als leerkracht en te beginnen met een andere job	2	28.6	5	71.4

In de bovenstaande tabel is uitgegaan van leerkrachten die niet langer in het binnenland willen blijven of maximaal 1 jaar in het binnenland willen vertoeven. In totaal zijn er 7 leerkrachten die maximaal 1 jaar willen blijven.

3.2.2.3 Opleidings-gerelateerde vragen

Tabel 30: Opleiding van de leerkrachten

	Aantal	%
Boslandakte/DK	12	60
kweek A	7	35
Onderwijzersakte (avond)	1	5
Total	20	100

Slechts 8 van de 20 leerkrachten (40%) zijn bevoegd om les te geven. De overige 12 leerkrachten (60%) zijn onbevoegd.

Onderstaande tabel geeft de relatie weer tussen de genoten opleiding van de leerkrachten en hun tevredenheid op dat gebied.

Tabel 31: Tevredenheid van de leerkracht met de kwaliteit van de gevolgde opleiding

			Opleiding van de leerkracht			Totaal
			Boslandakte/DK	Kweek A	Onderwijzersakte (avond)	
Tevredenheid van de leerkracht met de kwaliteit van de gevolgde opleiding	Ja	Aantal	4	6	1	11
		% Tevredenheid van de leerkracht met de kwaliteit van de gevolgde opleiding	36.4%	54.5%	9.1%	100.0%
		% van het totaal	20.0%	30.0%	5.0%	55.0%
	Nee	Aantal	8	1	0	9
		% Tevredenheid van de leerkracht met de kwaliteit van de gevolgde opleiding	88.9%	11.1%	.0%	100.0%
		% van het totaal	40.0%	5.0%	.0%	45.0%
Totaal	Aantal	12	7	1	20	
	% Tevredenheid van de leerkracht met de kwaliteit van de gevolgde opleiding	60.0%	35.0%	5.0%	100.0%	
	% van het totaal	60.0%	35.0%	5.0%	100.0%	

Van de bevroegde leerkrachten heeft 60% een Boslandakte of is Districtskwekeling. De overige 40% heeft een Kweek-A of onderwijzers-akte.

Wat de tevredenheid met de genoten opleiding betreft, zeggen 11 van de 20 leerkrachten (55%) tevreden te zijn met de kwaliteit van het onderwijs gedurende de opleiding. Binnen de groep die tevreden is met de opleiding, hebben 7 leerkrachten (63.6%) een Kweek- A of Onderwijzersakte. 4 leerkrachten (36.4%) hebben een Boslandakte of Akte voor Districtskwekeling. Anders gezegd: slechts 33% van de leerkrachten met een Boslandakte/ Districtskwekeling is tevreden over de opleiding die ze zelf kregen, tegenover 86% van de leerkrachten met een Kweek- A. Uit gesprekken met leerkrachten blijkt dat verdere studies een belangrijke reden zijn voor het vertrekken uit het Binnenland. Als de mogelijkheden voor vervolgopleidingen plaatselijk aanwezig zouden zijn, zou de trek naar de stad minder zijn.

Tabel 32: Bijscholingscursussen die leerkrachten hebben gevolgd

	Aantal	%
Geen bijscholing	7	35
Minder dan 5 jaar geleden	13	65
Totaal	20	100

Van de leerkrachten heeft 65% gedurende de laatste 5 jaren een (bijscholings)training gevolgd. Uit de vragen is niet bekend welke soort/ type bijscholingstraining c.q. cursussen de leerkrachten hebben gevolgd.

Tabel 33: Vaardigheden die de leerkracht gedurende de opleiding heeft opgedaan

Heeft de leerkracht gedurende de opleiding geleerd om:	Ja (% van respondenten)
Vaardigheden om kennis aan de leerlingen bij te brengen	55
Aandacht van de leerlingen bij te houden	75
Extra aandacht geven aan leerlingen met leerproblemen	75
Voldoende aandacht aan elk kind geven die hij verdient	75

Gedurende de opleiding heeft 55% van de leerkrachten vaardigheden aangeleerd om kennis bij de leerlingen bij te brengen, terwijl 75% van de leerkrachten aangeeft dat ze geleerd hebben om de aandacht van de leerlingen bij te houden, extra aandacht te geven aan leerlingen met leerproblemen en voldoende aandacht aan elk kind te geven.

3.2.2.4 Culturele aspecten en het functioneren in de klas

Tabel 34 Culturele aspecten in de klas

Culturele aspecten en de leerkracht	Ja (% van respondenten)
Leerkracht spreekt de Saramaccaanse taal	80
Leerkracht kent de Saramaccaanse cultuur	90
Vindt het belangrijk om de Saramaccaanse cultuur /levenswijze in haar lessen te integreren	90
Leerkracht denkt dat leerlingen de les beter zullen snappen als een onderwerp wordt uitgelegd met voorbeelden uit de Saramaccaanse cultuur	100

Van de bevraagde leerkrachten spreekt 80% de Saramaccaanse taal, 90% kent de Saramaccaanse cultuur.

90% van de leerkrachten vindt het belangrijk om de Saramaccaanse levensstijl te integreren tijdens het lesgeven.

Alle leerkrachten vinden dat de leerlingen een onderwerp beter snappen als er voorbeelden worden gegeven die betrekking hebben op hun eigen leefwereld.

Tabel 35: Functioneren van de school

	Ja (% van respondenten)
Leerkracht is tevreden over het functioneren van de school	60
Leerkracht vindt dat ouders voldoende betrokken zijn bij de school	40
Leerkracht is tevreden over de kwaliteit van de schoolboeken	50
Leerkracht heeft de indruk dat leerlingen voldoende kunnen leren uit de beschikbare schoolboeken	75
Leerkracht is tevreden over de hoeveelheid beschikbare schoolboeken	60
Leerkracht heeft voldoende ruimte om de lessen aan te passen aan de behoeften van de leerlingen	65
Naast het onderwijzen vindt de leerkracht dat ze ook een bijdrage moet leveren aan het opvoedingsproces	100
Leerkracht is tevreden over de schoolprestaties van de leerlingen	45

Van de 20 leerkrachten zegt 60% tevreden te zijn over het functioneren van de school.

Eveneens 60% van de leerkrachten denkt dat ouders niet voldoende betrokken zijn bij het schoolgebeuren. Met de kwaliteit van de boeken is 50% van de leerkrachten tevreden.

Volgens 75% van de leerkrachten kunnen de leerlingen voldoende uit deze boeken leren. Met de hoeveelheid boeken die er ter beschikking is, is 60% van de leerkrachten tevreden. De leerkrachten (65%) geven aan voldoende vrijheid te hebben om de lessen aan te passen aan de verschillende behoeften van de leerlingen. Alle leerkrachten vinden dat ze behalve onderwijs verzorgen ook een bijdrage leveren aan het opvoedingsproces.

Ongeveer de helft van de leerkrachten (55%) geeft aan niet tevreden te zijn met de resultaten van zijn/ haar leerlingen.

3.2.2.5 Kenmerken van de klas

Onderstaande tabel geeft het aantal leerlingen per leerkracht in de klas weer.

Tabel 36: Aantal leerlingen in de klas

	Aantal	%
1-20	8	40
21-30	4	20
> 30	7	35
Onbekend	1	5
Totaal	20	100

Er zijn 8 leerkrachten (40%) die aangeven maximaal 20 leerlingen in hun klas te hebben, 4 leerkrachten (20%) hebben 21-30 leerlingen, 7 leerkrachten (35 %) geven aan meer dan 30 leerlingen in de klas te hebben.

Tabel 37: Aantal zittenblijvers per leerkracht in de klas

Aantal zittenblijvers per klas	Aantal leerkrachten	Totaal aantal zittenblijvers
0	3	0
1	1	1
2	1	2
3	4	12
4	1	4
10	1	10
14	1	14
17	1	17
18	1	18
22	1	22
24	1	24
28	2	56
onbekend	2	-
Totaal	20	180

Er werd bij de geïnterviewde leerkrachten een inventarisatie gemaakt van het aantal zittenblijvers in hun klas. In totaal zijn er bij de 20 leerkrachten 172 zittenblijvers geregistreerd. Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat slechts 3 leerkrachten geen zittenblijvers in hun klas hebben. 4 leerkrachten van de 20 geven aan 3 zittenblijvers te hebben. Opmerkelijk is dat 2 leerkrachten hebben aangegeven een aantal van 28 zittenblijvers te hebben (m.a.w. de hele klas is blijven zitten). Van 2 leerkrachten zijn het aantal zittenblijvers in de klas niet bekend.

Tabel 38: Aantal drop-outs per leerkracht in de klas

Aantal drop-outs	Aantal leerkrachten	Totaal aantal drop-outs
0	7	0
1	4	4
2	6	12
3	2	6
4	1	4
Tot	20	26

In totaal zijn er 26 drop-outs gespreid over 13 van de 20 bevroegde leerkrachten geïdentificeerd: 7 leerkrachten geven aan geen drop-outs te hebben in de klas. 4 leerkrachten hebben 1 drop-out, 6 leerkrachten hebben 2 drop-outs, 2 leerkrachten geven 3 drop-outs aan, en 1 leerkracht geeft 4 drop-outs aan in de klas.

Volgens de bevroegde leerkrachten zijn de belangrijkste redenen voor drop-outs:

- Verhuizing
- Leeftijd
- Ziekte
- Kind wil niet naar school
- Helpen in de huishouding/ kostgrondje
- Zwangerschap

3.2.2.6 Problemen in het onderwijs

Hieronder volgt een opsomming van wat leerkrachten spontaan aangeven als de belangrijkste zwaktes en grootste behoeften op hun school. Per leerkracht worden meerdere problemen naar voren gebracht. Het aantal heeft betrekking op het aantal leerkrachten dat een bepaalde zwakte opnoemt.

Tabel 39: Zwaktes op school

	Aantal	% (antwoorden van de respondenten)
Tekort aan lokalen (te grote klassen)	6	30
Onvoldoende leerkrachten	6	30
Taalbarrière	6	30
Ongemotiveerde leerlingen	4	20
Onvoldoende communicatie tussen leerkrachten	3	15
Kinderen doen niet voldoende hun best om het Nederlands te leren	2	10
Geen goed contact met de ouders/ouderparticipatie	2	10
Onvoldoende sport beoefening door leerlingen	1	5
Niet gemotiveerde leerkrachten	1	5
Slechte salariering leerkrachten	1	5
Communicatie ouders-leerkrachten slecht	1	5

Tabel 40: Grootste behoeften van de school

	Aantal	% (antwoorden van de respondenten)
(Aanschouwelijk) materiaal/ leermiddelen	7	35
Gekwalificeerde leerkrachten/ tekort leerkrachten	5	25
Stroom, verlichting/ electriciteit	5	25
Extra taal- en leeslessen voor de leerlingen	5	25
Speeltuin/sportmogelijkheden	4	20
Drinkwater	3	15
Bibliotheek	2	10
Houding leerlingen t.a.v. de school vergroten	2	10
Omrastering/ onderhoud schoolterrein	2	10
Ouderparticipatie	2	10
Als team samenwerken	2	10
Leerkrachtenwoningen	2	10
Trainingen en nascholingscursussen voor leerkrachten	1	5
Sanitaire faciliteiten	1	5
Steun voor behoeftige leerlingen	1	5
Bijscholing leerkrachten	1	5

Uit de tabellen blijkt duidelijk dat de taal (communicatie en betrokkenheid bij het schoolgebeuren) maar ook een tekort aan lokalen ervaren worden als het grootste probleem op scholen in dit pilot- onderzoek. Het tekort aan aanschouwelijk materiaal en gekwalificeerde leerkrachten staan aan top in het rijtje van grootste behoefte van de scholen.

3.2.3 Conclusie leerkrachten

Dit pilot- onderzoek heeft betrekking op 12 scholen in het District Sipaliwini. De bevindingen gelden dan ook voor dit gebied. Aan de hand van de resultaten kunnen we de volgende conclusies vaststellen.

Het merendeel van de leerkrachten in het binnenland behoort tot het vrouwelijke geslacht. De verhouding mannen en vrouwen in dit onderzoek is ongeveer 1 op 5. Het grootste deel van de bevraagde leerkrachten (55%) is tussen de 20 en 30 jaar is. Slechts 1 leerkracht van de 20 heeft meer dan 21 dienstjaren.

4 leerkrachten (20%) geven aan maximaal 1 jaar in het binnenland te willen blijven, 3 leerkrachten (15%) willen niet langer in het binnenland blijven. Als belangrijkste redenen voor hun vertrek melden leerkrachten (60%) dat ze hun studie in de stad willen voortzetten. Daarnaast leeft bij een aantal (45%) het idee om te stoppen als leerkracht en te beginnen met een ander job. Er zijn daarnaast ook leerkrachten die spontaan in het binnenland willen blijven. De redenen bij hen zijn verschillend: familie die ter plekke woonachtig is, de levenswijze in het binnenland en de motivatie voor het werk.

Van de bevraagde leerkrachten heeft 60% een Boslandakte of akte voor Districtskwekeling. De overige 40% heeft een Kweek-A of Onderwijzers-akte. Slechts 33% van de leerkrachten met een Boslandakte/ akte voor Districtskwekeling is tevreden over de opleiding die ze zelf kregen, tegenover 86% van de leerkrachten met een Kweek-A.

Aspecten als vaardigheden om kennis aan de leerlingen bij te brengen, aandacht van de leerlingen bij de les te houden, aandacht voor elk kind, inclusief leerlingen met leerproblemen hebben de leerkrachten gedurende hun opleiding geleerd.

Leerkrachten vinden het belangrijk om kennis te hebben van culturele aspecten bij het lesgeven. Kennis van de Saramaccaanse taal en cultuur is belangrijk voor de leerkrachten en wordt veel geïntegreerd (gebruikt) tijdens de les. Uit gesprekken blijkt dat alle leerkrachten

het ermee eens zijn dat leerlingen de les beter snappen als een onderwerp wordt uitgelegd met voorbeelden uit de eigen cultuur.

Bij het ontwikkelen van het curriculum zou in de toekomst rekening mee worden gehouden met de belevingswereld van de kinderen. Leerstof die aangepast is aan eigen culturele context en belevingswereld zal ertoe leiden dat de interesse voor de school en de leerstof toeneemt. Dit zal ongetwijfeld resulteren in betere leerresultaten en minder zittenblijvers/ drop-outs.

Meer dan de helft van de leerkrachten is tevreden over het functioneren van de school. 60% van de leerkrachten geeft aan dat de ouders onvoldoende betrokken zijn bij de school. De helft van de leerkrachten (50%) is tevreden over de kwaliteit van de schoolboeken. 75% van de leerkrachten vindt dat de leerlingen voldoende kunnen leren uit de schoolboeken.

65% van de leerkrachten geeft voldoende vrijheid te hebben om de lessen aan te passen aan de verschillende behoeften van de leerlingen.

Alle leerkrachten vinden dat ze behalve onderwijs verzorgen ook een bijdrage leveren aan het opvoedingsproces. Met de leerresultaten van de leerlingen is 55% van de leerkrachten ontevreden.

Als we een vergelijking maken tussen de problematieken die leerkrachten ervaren met die van de schoolleiders, merken we overeenkomsten, doch ook specifieke verschillen. Het blijkt dat er vanuit de eigen functie en verantwoordelijkheden visies worden aangegeven voor de problemen op school. De schoolleiders gaan vooral in op het ontbreken van ondersteuning vanuit de zijde van de ouders, kinderen die aan hun lot worden overgelaten, een gebrek aan (gemotiveerde) leerkrachten, de taalproblematiek, geen licht (brandstof), behoefte aan voeding bij leerlingen, armoede, kinderen die een baan (geld) verkiezen boven de school, onvoldoende lokalen, geen kleuterschool, verhuizing van ouders waardoor kinderen vaak in het dorp worden achtergelaten, slechte communicatie tussen ouders en de school, renovatie van de school die stagnerend werkt.

De problematieken die de schoolleiders aangeven zijn zaken die vooral gericht zijn op de school als geheel, terwijl de problemen die de leerkrachten ervaren vooral gericht zijn op de ervaringen en gebeurtenissen in hun klas: tekort aan lokalen (te grote klassen), onvoldoende leerkrachten, de taalbarrière, ongemotiveerde leerlingen, onvoldoende communicatie tussen leerkrachten, geen goed contact met de ouders/ouderparticipatie, tekort aan aanschouwelijk materiaal/ leermiddelen, het ontbreken van stroom, verlichting c.q. electriciteit, behoefte aan extra taal- en leeslessen voor de leerlingen.

Deel III: Ouders

3.3 Inleiding

In dit gedeelte worden de resultaten gepresenteerd van de vragenlijsten die betrekking hebben op de ouders.

In totaal zijn er 22 ouders geïnterviewd in de dorpen Pamboko, Foetoenakaba, Grantatai, Kankantri, Botopasi, Bofukule, Godo, Asidonhopo, Gujaba en Dan.

3.3.2 Resultaten

Gezien de complexiteit van de vragen was het voor de ouders vaak niet eenvoudig de vragen te beantwoorden. Sociaal wenselijke antwoorden zijn niet uitgesloten. In het vervolg onderzoek wordt de vragenlijst van de ouders waar nodig aangepast.

3.3.2.1 Algemene gegevens

Tabel 41: Aantal respondenten (ouders) per dorp

Dorp	Geslacht van de ouder		Aantal	% (van de respondenten)
	M	V		
Pamboko	2	3	5	22.7
Foetoenakaba	1	2	3	13.6
Grantatai	0	2	2	9.1
Kankantri	0	2	2	9.1
Botopasi	0	2	2	9.1
Bofukule	0	1	1	4.5
Godo	0	2	2	9.1
Asidonhopo	0	2	2	9.1
Gujaba	0	1	1	4.5
Dan	0	2	2	9.1
Total	3	19	22	100

Aan het onderzoek namen 3 mannen (13.6%) en 19 vrouwen (86.4%) deel.

3.3.2.2 Sociaal economische situatie

Tabel 42: Vind ouder kosten redelijk om het kind naar school te kunnen sturen

	Aantal	%
Ja	1	4.5
Nee	21	95.5
Totaal	22	100

Slechts 1 van de 22 ouders vindt de kosten redelijk om het kind naar school te sturen, de overige 21 ouders (95.5%) vinden de kosten hoog.

Tabel 43: Kosten die de ouder graag verlaagd zou willen zien

	Aantal	%
Ouderbijdrage	11	50
Schoolmateriaal	1	4.5
Voeding	4	18.2
Alle kosten	4	18.2
Geen antwoord	2	9.1
Totaal	22	100

De helft van de ouders geven aan (50%) dat zij de kosten voor ouderbijdrage graag verlaagd zouden willen zien. De kosten voor voeding zou volgens 4 van de 22 ouders (18.2%) verlaagd moeten worden. Er zijn 4 ouders die aangeven dat alle kosten verlaagd moeten worden (18.2%).

Tabel 44: Ontvangt de ouder kinderbijslag

	Aantal	%
Ja	18	81.8
Nee	4	18.2
Totaal	22	100

Kinderbijslag ontvangen 18 van de 24 ouders (81.8%).

Tabel 45: Middelen van bestaan

	Aantal	%
Verkoop landbouwgewassen	14	63.6
Salaris via een baan	4	18.2
AOV	1	4.5
Anders	3	13.6
Totaal	22	100

*) AOV= Algemene Oudedags Voorziening

Als middel van bestaan geven 14 van de 22 ouders (63.6%) aan dat zij landbouwgewassen verkopen. 4 ouders (18.2%) hebben een andere baan. 1 ouder (4.5%) ontvangt Algemene Oudedags Voorziening.

Tabel 46: Financiële hulp van anderen

	Aantal	%
Ja	11	50
Nee	11	50
Totaal	22	100

Voor wat betreft financiële hulp, krijgt de helft van de ouders (50%) wel financiële hulp van anderen, terwijl de andere helft van de ouders dat niet krijgt.

3.3.2.3 Hulp in de huishouding en op het veld

Tabel 47: Verwachtingen ouders om hulp van hun kinderen in de huishouding of op het kostgrondje

	Aantal	%
Ja	14	63.6
Nee	8	36.4
Totaal	22	100

Hulp van de kinderen in de huishouding of op het kostgrondje verwachten 14 van de 22 ouders (63.6%).

3.3.2.4 Opvoedingsprocessen

Tabel 48: Aantal kinderen in het gezin van invloed voor het al dan niet sturen van de kinderen naar school

	Aantal	%
Ja	14	63.6
Nee	8	36.4
Totaal	22	100

De grootte van het gezin is van invloed voor het wel of niet sturen van de kinderen naar school. 14 van de 22 ouders (63.6%) geven aan dat de gezinsgrootte bepalend is voor het wel of niet sturen van alle kinderen naar school. Voor 8 van de 22 ouders (36.4%) speelt de grootte van het gezin geen rol voor het sturen van hun kinderen naar school.

Tabel 49: Aantal personen die meehelpen met het opvoeden van de kinderen

	Aantal	%
Geen	6	27.3
Een of meer	16	72.7
Totaal	22	100

16 van de 22 ouders (72.7%) geven aan dat een of meer mensen meehelpen met de opvoeding van de kinderen.

Tabel 50: Mening van de ouder of de school bijdraagt bij de vorming en opvoeding van de kinderen

	Aantal	%
Ja	21	95.5
Weet niet	1	4.5
Totaal	22	100

De school helpt volgens 21 van de 22 ouders (95.5%) mee bij de vorming en opvoeding van de kinderen.

3.3.2.5 Geslachtsverschillen

Tabel 51: Belangrijkheid van de school voor jongens of meisjes

	Aantal	%
Belangrijker voor jongens	1	4.5
Even belangrijk voor jongens en meisjes	21	95.5
Totaal	22	100

Slechts 1 ouder (4.5%) geeft aan dat de school belangrijker is voor jongens. 95.5 % van de de ouders vindt de school even belangrijk voor jongens als voor meisjes.

Tabel 52: Mening van ouder omtrent gelijke kansen van jongens en meisjes om de school te bezoeken

	Aantal	%
Weet niet	2	9.1
Ja	19	86.4
Nee	1	4.5
Totaal	22	100

Jongens en meisjes hebben volgens 19 van de 22 ouders (86.4%) gelijke kansen om de school te bezoeken.

3.3.2.6 *Intellectueel klimaat ouders*

Tabel 53: De klas die door de ouder als laatst werd bezocht

	Aantal	%
Ouder nooit naar school geweest	6	27.3
Tot en met klasse 2	1	4.5
Tot en met klasse 3	1	4.5
Tot en met klasse 4	2	9.1
Tot en met klasse 5	7	31.8
Tot en met klasse 6	3	13.6
Verder dan klasse 6	2	9.1
Totaal	22	100

Van de 22 ouders zijn er 6 nooit naar school geweest (27.3%).

Van degenen die wel naar school zijn geweest zijn 11 van de 16 ouders (68.7%) tot en met klasse 5 naar school geweest. 5 ouders zijn tot en met klasse 6 of verder naar school geweest (31.2%).

3.3.2.7 *Opwaartse mobiliteit*

Tabel 54: Plaats waar de ouder wil dat zijn kind in de toekomst moet wonen

	Aantal	%
Kustvlakte	8	36.4
Binnenland	7	31.8
Maakt niet uit	6	27.3
Weet niet	1	4.5
Total	22	100

8 van de 22 ouders (36.4%) geven aan dat ze willen dat hun kind in de toekomst in de kustvlakte moet wonen, voor 6 ouders maakt de woonplaats niet uit (27.3%). Er zijn 7 ouders die willen dat hun kind in het binnenland blijft wonen (31.8%).

Tabel 55: Het huidige onderwijs van invloed op een goede toekomst van het kind volgens ouder

	Aantal	%
Weet niet	2	9.1
Ja	20	90
Totaal	22	100

20 van de 22 ouders (90.9%) zijn er van overtuigd dat het onderwijs zal bijdragen tot een goede toekomst van hun kind.

3.3.2.8 *Taalbarrière*

Tabel 56: Talen die er in het gezin worden gesproken

	Aantal	%
Uitsluitend Saramaccaans	15	68.2
Saramaccaans en Nederlands	7	31.8
Totaal	22	100

In alle gezinnen wordt het Saramaccaans gesproken. In 15 van de 22 gezinnen (68.2%) wordt uitsluitend het Saramaccaans gesproken, terwijl er in 7 gezinnen (31.8%) een combinatie van het Saramaccaans en het Nederlands wordt gesproken.

Tabel 57: Vind de ouder het belangrijk dat het kind Nederlands leert op school

	Aantal	%
Ja	22	100
Nee	0	0
Totaal	22	100

Alle ouders vinden het belangrijk dat hun kind Nederlands leert spreken op school.

Tabel 58: Saramaccaanse taal gebruiken op school voor extra uitleg van de lessen

	Aantal	%
Ja	17	77.3
Nee	5	22.7
Totaal	22	100

17 van de 22 ouders (77.3%) vinden het belangrijk dat de Saramaccaanse taal ook gebruikt moet worden op school voor het uitleggen van de lessen.

3.3.2.9 Achtergrond leerkracht

Tabel: 59 Kenmerken van de leerkracht die de ouder belangrijk vindt

	Ja		Nee	
	Aantal	%	Aantal	%
Leerkracht is van saramaccaanse oorsprong	7	31.8	15	68.2
Leerkracht kent Saramaccaanse taal en cultuur	17	77.3	5	22.7
Geslacht van de leerkracht	3	13.6	19	86.4
Leeftijd	7	31.8	15	68.2
Bevoegdheid leerkracht	9	40.9	4	18.2

Voor 15 van de 22 ouders (68.2%) is het niet belangrijk of de leerkracht van Saramaccaanse origine is. 17 van de 22 ouders (77.3%) dat de leerkracht op de hoogte moet zijn van de Saramaccaanse taal en cultuur. Slechts 3 ouders (13.6%) vinden het geslacht van de leerkracht belangrijk, terwijl voor 7 van de 22 ouders (31.8%) de leeftijd belangrijk is.

3.3.2.10 Geografische factoren

Tabel 60: School in het dorp

	Aantal	%
Ja	17	77.3
Nee	5	22.7
Totaal	22	100

17 ouders geven aan een school te hebben in het dorp (77.3%), terwijl 5 ouders hun kinderen naar een ander dorp moeten sturen om de school te bezoeken (22.7%).

Tabel 61: Afstand van huis naar school

	Aantal	%
1 tot 5 km	5	22.7
<1km	17	77.3
Totaal	22	100

Voor 5 ouders is de afstand om hun kind naar school te sturen tussen de 1-5 km.

Tabel 62: Gevaren van huis naar school

	Aantal	%
Ja	6	27.3
Nee	16	72.7
Totaal	22	100

Vooral de ouders die geen school in het dorp hebben geven aan de “weg” van huis naar school gevaarlijk te vinden voor hun kind (27.3%).

3.3.2.11 Betrokkenheid en schoolparticipatie

Tabel 63: Ouder voldoende betrokkenheid met de school

	Aantal	%
Ja	18	81.8
Nee	4	18.2
Totaal	22	100

Voor wat betreft participatie en betrokkenheid op school vinden 18 van de 22 ouders (81.8%) dat zij voldoende betrokken zijn bij de school. Slechts 4 ouders (18.2%) geven aan niet betrokken te zijn bij de school.

Tabel 64: Moeilijk om het kind op tijd naar school te sturen

	Aantal	%
Ja	6	27.3
Nee	16	72.7
Totaal	22	100

Voor 16 van de 22 ouders is het niet moeilijk om hun kind op tijd naar school te sturen (72.7%). Er zijn 6 ouders die aangeven van wel (27.3%).

Tabel 65: Is de school moeilijk voor het kind volgens de ouder

	Aantal	%
Ja	3	13.6
Nee	19	86.4
Totaal	22	100

De school is volgens 19 van de 22 ouders (86.4%) niet moeilijk. Slechts 3 ouders (13.6%) geven aan van wel. Wellicht gaat het hier om sociaal wenselijke antwoorden van de ouders.

Tabel 66: Moeite bij het helpen van het kind met schoolwerk

	Aantal	%
Ja	14	63.6
Nee	8	36.4
Totaal	22	100

Voor wat betreft het helpen van de kinderen met schoolwerk hebben 14 van de 22 ouders daar moeite mee (63.6%). Voor 8 ouders (36.4%) levert het geen moeite op.

Tabel 67: Wijze waarop ouder het kind ondersteunt met schoolwerk

	Aantal	%
Geen ondersteuning	5	22.7
Tijd of ruimte vrijmaken voor schoolwerk	8	36.4
Lessen overhoren	9	40.9
Totaal	22	100

Er zijn 5 ouders (22.7%) die hun kind niet kunnen ondersteunen met schoolwerk. Met het overhoren van lessen kunnen 9 van de 22 ouders (40.9%) hun kinderen ondersteunen, terwijl 8 van de 22 ouders (36.4%) aangeven tijd of ruimte vrij te maken voor schoolwerk. Er kan hier sprake zijn van sociaal wenselijke antwoorden. Gelet op de opleiding van de ouders zou het veel minder moeten zijn. Het kan zijn dat deze vraag is geïnterpreteerd als het niet daadwerkelijk helpen met schoolwerk of overhoren van de lessen, maar tijd of ruimte vrijmaken voor huiswerk.

3.3.2.12 Toekomstperspectief

Tabel 68: Geloofd de ouder dat het kind betere toekomstperspectieven heeft als het de school bezoekt

	Aantal	%
Ja	22	100
Nee	0	0
Totaal	22	100

Alle ouders zijn er van overtuigd dat het bezoeken van de school betere perspectieven biedt voor hun kind.

3.3.2 Conclusie ouders

Kosten voor de school zijn voor de meeste ouders (95.5%) hoog. De ouderbijdrage is vooral op de gemeentescholen voor de meeste ouders onbetaalbaar, zeker als het gaat om ouders met meerdere schoolgaande kinderen. Ook de kosten voor voeding wordt als zwaar ervaren. De meeste ouders (81.8%) ontvangen kinderbijslag, maar dit is niet toereikend om in de kosten voor levensonderhoud van de kinderen te kunnen voorzien. De hoge kosten kunnen een reden zijn dat de ouder overweegt niet alle kinderen naar school te sturen. Het belangrijkste middel van bestaan in het binnenland is de landbouw (63.6%). De helft van de bevroegde ouders krijgt financiële ondersteuning van anderen.

Meer dan de helft van de ouders (63.6%) verwacht hulp van hun kinderen op het kostgrondje. Dit kan wellicht ook een reden zijn dat kinderen onvoldoende tijd besteden aan hun schoolwerk.

Meer dan de helft van de ouders (63.6%) geeft aan dat de gezinsgrootte bepalend is voor het al dan niet sturen van de kinderen naar school. Dit gaat ongetwijfeld gepaard met de hoge kosten voor levensonderhoud en school.

16 van de 22 ouders (72.7%) geven aan dat een of meer mensen meehelpen met de opvoeding van de kinderen. 21 van de 22 ouders (95.5%) zijn ervan overtuigd dat de school meehelpt bij de vorming en opvoeding van de kinderen.

De meeste ouders (95.5%) vinden de school even belangrijk voor jongens als voor meisjes. 86.4% van de ouders geeft ook aan dat jongens en meisjes gelijke kansen hebben om de school te bezoeken.

Van de 22 ouders hebben 6 (27.3%) de school nooit bezocht. Van degenen die wel naar school zijn geweest zijn 11 van de 16 ouders (68.7%) tot en met klasse 5 geweest. Voorts zijn er 5 van de 16 ouders tot en met klasse 6 of verder naar school geweest (31.2%).

In het onderwijsbeleid moet aandacht besteed worden aan dit aspect. Internationaal onderzoek heeft uitgewezen dat er een sterke relatie bestaat tussen opleiding van de ouders en de prestatie van het kind.

Voor 6 van de 22 ouders (27.3%) maakt het niet uit waar hun kind in de toekomst gaat wonen, terwijl 8 ouders (36.4%) aangeven dat hun kind in de toekomst liever in de kustvlakte gaat wonen. 7 ouders (31.8%) kiezen voor het binnenland. Het merendeel van de ouders (90.9%) is er van overtuigd dat het onderwijs zal bijdragen aan een goede toekomst van hun kinderen.

In alle gezinnen wordt het Saramacaans gesproken. In 7 gezinnen (31.8%) wordt een combinatie gesproken van het Saramacaans en het Nederlands. Mogelijk zijn er hier ook sociaal wenselijke antwoorden gegeven. Alle ouders vinden het belangrijk dat hun kind Nederlands leert spreken op school, echter geven 77.3% van de ouders aan dat de Saramacaanse taal ook gebruikt moet worden voor het uitleggen van de lessen in de klas.

Meer dan de helft van de ouders (68.2%) vindt de afkomst van de leerkracht niet belangrijk. Het merendeel van de ouders (77.3%) vindt het wel belangrijk dat de leerkracht op de hoogte moet zijn van de Saramacaanse taal en cultuur. Het geslacht en de leeftijd van de leerkracht vinden de ouders niet belangrijk, respectievelijk 86.4% en 68.2%.

In de meeste dorpen is er een school aanwezig (77.3%), terwijl 5 ouders (22.7%) aangeven hun kinderen in een ander dorp naar school te sturen. In het Boven- Suriname gebied zijn de dorpen ver van elkaar gelegen en is verkeer te land niet mogelijk. De risico's die het verkeer te water met zich meebrengt kunnen ook een reden voor de ouders zijn voor het thuishouden van de kinderen. Dit is ook naar voren gekomen uit de gesprekken met ouders.

Slechts 4 van de 22 ouders vinden dat ze onvoldoende betrokken zijn met de school (18.2%). Er zijn 6 ouders (27.3%) die aangeven dat ze het moeilijk vinden om hun kinderen op tijd naar school te sturen. Voorts zijn er 3 ouders die aangeven dat de school moeilijk is voor de kinderen. 14 van de 22 ouders (63.6%) geven aan moeite te hebben met het helpen van hun kind met schoolwerk. Wellicht heeft dit te maken met de lage opleidingsniveau van de ouders. De wijze waarop ouders hun kinderen ondersteunen met schoolwerk is tijd of ruimte vrijmaken (36.4%) en lessen overhoren (40.9%). Voor wat betreft het overhoren van lessen, kan er sprake zijn van sociaal wenselijke antwoorden. Gelet op het opleidingsniveau van de ouders zou deze ondersteuning minder moeten zijn.

Deel IV: Observaties

3.4 Observaties op de scholen/ dorpen

School: EBG Pokigron

De school te Pokigron en bijbehorende leerkrachtenwoningen zijn in 2004 gefinancierd en opgeleverd door externe organisaties en verkeren nu in zeer goede staat. De afwatering laat in de regentijd echter veel te wensen over, het terrein loopt onder water met alle gevolgen van dien.

De omrastering van de school is slechts beperkt tot de achterkant (rivierzijde), de schoolleiding ziet graag dat de school in zijn geheel wordt omrasterd. Naast de school heeft het gebied een medische zending en een kerk (wordt momenteel gerenoveerd). De dorpingen maken dankbaar gebruik van deze faciliteiten.

Boeken en materiaal heeft de school pas ontvangen uit schenkingen (nog in dozen). Het aanschouwelijk materiaal is vaak niet aanwezig, deze ontwikkelen de leerkrachten zelf en passen die aan de belevingswereld van de leerlingen (vb. mos, bladeren, klei).

Een VOJ- school in het gebied is gewenst, de directrice geeft aan dat er vanuit het MINOV voornemens zijn om een VOJ school te Atjonie te bouwen, dit laat echter te lang op zich wachten. Electriciteit is in het gebied aanwezig van 7-11 uur 's avonds.

Alle kinderen van Pokigron bezoeken de school. Ook zijn er leerlingen van ver afgelegen gebieden die met de schoolbus de school bezoeken (kamp Km 53). Drop-outs zijn er nauwelijks. Ouders hechten grote waarde aan het belang van onderwijs voor hun kinderen. De leerkrachten zijn allen vrouwen, mutaties zullen er dit jaar plaatsvinden, deze zijn nu reeds bekend en in de schooladministratie verwerkt. Schoolgeld komt erg duur te staan voor de ouders. Opvallend is dat het schoolterrein in de middaguren door de leerlingen wordt onderhouden. Volgens de directrice is de sociale controle in het dorp sterk aanwezig. Desondanks zijn er gevallen van criminaliteit waarneembaar waarbij vaker jongeren van Pokigron betrokken zijn.

Gengeston (kleuterklasje in Vrouwencentrum ingericht)

Klein dorp vlakbij Pokigron. Minimale ontwikkeling, ook geen school aanwezig. Kinderen uit het dorp bezoeken de school te Pamboko aan de overzijde van de rivier. Uit pure noodzaak is dit schooljaar een kleuterklasje ingericht om de kleuters op te vangen zodat ze de rivier niet hoeven over te steken om naar school te gaan. Aangezien deze klas dit schooljaar is opgericht, worden de gegevens van de leerlingen overgenomen voor de schooladministratie. Ouders uit dit dorp zien evenals in Pokigron het belang in van onderwijs aan hun kinderen, de behoefte aan (vervolg) onderwijs voor henzelf is aanwezig. Ook hier is de issue van schoolgeld aan de orde.

Pamboko

Toilet ruimte helemaal in orde. Toiletten kleuters verkeren in slechte staat. Ook zijn er lekkages in kleuterklas. Een klas is ingericht als bibliotheek. Een oud, niet te gebruiken toilet wordt gebruikt als berghok.

Sportveld is aanwezig, maar loopt onder water bij een enkele regenbui.

Drinkwater (water uit de rivier en kreek) niet geschikt om te drinken.

Redenen zittenblijvers:

- Langdurig verzuim
- Verhuizing naar de stad, zwangerschap, er komen elk jaar meer leerlingen bij, daardoor zijn er nu veel meer leerlingen in klas 3 dan in klas 6.

Redenen voor drop- outs:

- verhuizing naar de stad of afschrijving wegens leeftijd. Geen huisbezoeken maar ouders worden opgeroepen op school voor gesprek.
- Leerlingen uit andere dorpen: vanuit Gengeston komen er leerlingen, 5 minuten varen met de boot.
- Computerfaciliteiten te Gunsu, zender te Pokigron. Er is geen mediatheek en cybercafe in de omgeving.
- Schoolgeld van SRD 50,- kunnen de ouders niet (op tijd) betalen.

Donoren: Unicef, Stg Projecten, PAS, NVB alfabetiseringsprogramma's.

Kajapati

School heet nu Albert Abia school. Het is een zelfstandige school, geen dependance meer van Pater Voorbraak. Geen bibliotheek aanwezig, maar er zijn wel boeken ter beschikking voor de kinderen.

Regenwater wordt gebruikt als drinkwater, onbekend of het geschikt is om te drinken.

Electriciteit is aanwezig als er brandstof door de overheid beschikbaar wordt gesteld.

Donoren: UNICEF (sportmateriaal) en WWF.

J. Arabi

De school bestaat +/- 20 jaar. Veel schoolbenodigdheden worden verkregen uit donaties van kennissen en toeristen. De nieuwe school wordt in november opgeleverd. Er is een bibliotheek, de ruimte is gehuurd (onbekend wie betaald). Er zijn drop-outs waarneembaar, maar de redenen zijn niet bekend.

OS Grantatai

Het dorp heeft een peuterschool. De school heeft geen bibliotheek, wel enkele boeken van Unicef gehad, maar niet voldoende. Electriciteit is niet aanwezig, ook geen benzine om lichtmotoren te draaien.

Paulus Anake

Er is behoefte aan dienstwoningen. Klasse 1 en 2 die voorheen een dependance waren van EBG Botopasi, maar die op deze school waren ondergebracht, zijn nu officieel overgedragen aan de Paulus Anake school (Volle Evangelie). Kantoorruimte en magazijn van de school zijn in aanbouw, gefinancierd door een groep vrienden (Amerikanen). Verlichting is niet in alle klassen optimaal. Er is geen bibliotheek aanwezig, wel boeken. Toiletten zijn aanwezig, maar niet in goede staat. Slechts 1 leerling toilet werkt. Drinkwater is aanwezig, maar niet altijd geschikt om als drinkwater gebruikt te worden. De tank moet steeds gereinigd worden. Electriciteit wat niet in het dorp aanwezig, tot en met maart is er electriciteit van 7-11 namiddag. De school krijgt tijdelijk sponsoring van brood en melk voor leerlingen en leerkrachten.

EBG Botopasi

Kleuter A is opgeheven omdat er maar 1 kleuterleerkracht ter beschikking was. In het begin werden de kleuter A en Kleuter B gecombineerd, maar de klas werd te groot, vandaar dat besloten is verder te gaan met Kleuter B. Op dit moment is er geen leerkracht voor kleuter A en Klasse 1. Veel leerkrachten willen weg van de school (reden is betere perspectieven in de stad).

Taalbarrière speelt hier een grote rol in zittenblijven van leerlingen (begrippen als postbode, waterleiding (SWM) kennen de leerlingen niet). Het curriculum is Surinaams, maar er moet meer gebruik gemaakt worden van aanschouwelijk materiaal om de leerstof begrijpelijk te maken voor de leerlingen. Op deze school zijn de redenen voor drop-outs vaak verhuizingen. Gezinnen vertrekken naar de stad, maar zijn na enkele maanden weer terug in het dorp. Er vindt een continu proces plaats van in- en afschrijvingen. Alle kinderen van het dorp bezoeken de school, als er iets mis is met een leerling vinden er geen huisbezoeken plaats, maar de ouders worden opgeroepen op school.

Kankantri RKBO

Kleuter A ontbreekt. Groot tekort aan lokalen, leerlingen van 4 dorpen bezoeken de school. Veel leerkrachten zijn onbevoegd. De school heeft een generator maar kan niet in gebruik worden genomen vanwege de kosten voor brandstof, er is inmiddels contact gemaakt met het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen en energie om de school te ondersteunen met brandstof. Aanschouwelijk materiaal is onvoldoende, vb weegschaal, maatkan. Drinkwater is aanwezig, maar het is niet duidelijk of dit geschikt is om als drinkwater gebruikt te worden. Ouders verhuizen vaak naar de Franse kant voor betere toekomstperspectieven, kinderen blijven met schoolouders/ andere families in het dorp. Wat drop-outs betreft is er daarom geen duidelijk beeld, leerlingen stoppen voor korte tijd met de school en keren weer terug.

Bahaischool van Bofukule

De school is gestart begin '90. De school blijft groeien, er is een tekort aan lokalen om alle leerlingen adequaat op te kunnen vangen. Ouders zien het belang van onderwijs wel in, ouders willen graag dat kinderen naar school gaan in de stad, maar huisvesting is een probleem. Klas 5 en 6 zijn ondergebracht in 1 lokaal. De 5^e klas is 2 jaren geleden gestart, de 6^e klas is het vorige jaar gestart. Er is voor het vak Aardrijkskunde kl. 3 en 4 met nieuwe methoden begonnen, hiervan zijn er onvoldoende boeken voor leerlingen. Het gebouw bestaat uit een oud (4 lokalen) en een nieuw gedeelte. Het nieuwe gebouw is gefinancierd door her CDFS en in december 2007 opgeleverd. Omrastering van de school moet nog komen, het schoolbestuur is in onderhandeling met het dorp. De school heeft een generator, maar is reeds vanaf het begin stuk. Kan wegens gebrek aan financiële middelen niet worden gerepareerd.

Er is grote behoefte aan aanschouwelijk materiaal bij Natuuronderwijs, praatplaten enz. Het materiaal dat op de scholen gebruikt wordt, is een mix van westerse en eigen cultuur, maar dat is geen hindernis. De scholen in het binnenland moeten niet onderwijzen om in het binnenland te blijven. De leerlingen hun horizon moet verbreed worden, ze moeten middels het onderwijs weten wat er in de grote wereld gebeurt. Er zijn onvoldoende leerkrachtenwoningen in het dorp, leerkrachten wonen onder erbarmelijke omstandigheden in hutjes in het dorp. Plannen zijn er om het oude schoolgebouw om te bouwen tot leerkrachtenwoningen.

OS Dan

Traditioneel dorp, mensen hebben daar hun eigen culturele gewoonten en gebruiken. Eerst had de school 5 lokalen, in oktober 2007 zijn er 2 lokalen opgeleverd met nieuwe spullen. Het nieuwe schoolbord is spiegelglad, het krijt blijft niet vastkleven. De school heeft een lichtmotor gedoneerd gekregen, aan het MINOV is gevraagd om diesel of benzine. Nu heeft het dorp een lichtmotor waarop de school is aangesloten. Er is een tekort aan aanschouwelijk materiaal (vb. skelet voor natuuronderwijs). Leerkrachten improviseren zelf hun aanschouwelijk materiaal. Kleuter A en B zijn ondergebracht in 1 lokaal. De school heeft geen bibliotheek, maar wel een uitgebreide boekenkast in klasse 3. Bij grote regenbuien loopt het kantoor onder water. Omrastering van het schoolterrein is gewenst, onder schooluren lopen dorpsbewoners dwars door het schoolterrein heen, leerlingen worden hierdoor afgeleid. Het sportterrein/ voetbalveld wordt niet onderhouden, schoolhoofd had liever een grasmaaimachine dan een bal.

De school heeft gevraagd om een voedingsproject, het blijkt dat leerlingen op school niet eten of geen voeding hebben. Tevens bestaat het verlangen voor een project "volwasseneneducatie" om ouders meer te betrekken bij het schoolgebeuren en uitvallers nieuwe kansen te bieden. Er vinden geen huisbezoeken plaats, als er problemen zijn worden de ouders opgeroepen.

EBG Djoemoe

De school heeft geen kleuterklas, wel een lokaal. Heel wat van het meubilair zijn schenkingen van organisaties en stichtingen. Aanschouwelijk materiaal ontbreekt (vb globe, skelet, geraamte). Er wordt gebruik gemaakt van zelfgemaakt materiaal. Het curriculum is volgens de schoolleider matig aangepast aan de culturele context, woorden als standbeeld, savanne rally, postbode kennen de leerlingen niet. Lezen vormt een obstakel voor de leerlingen. Belangrijk is dat de leerlingen dezelfde leerstof krijgen als in de stad, want leerlingen uit het binnenland moeten tenslotte ook naar de stad. Het komende schooljaar zal gestart worden met een kleuter B. Er is een tekort aan dienstwoningen, maar deze worden gerenoveerd (opgeleverd mei 2008) en bijgebouwd. Toiletten voor de leerlingen ontbreken, Unicef is nu bezig met de bouw van leerlingentoiletten. Drink wordt gezuiverd op Bendekondre, daarvan maakt de school ook gebruik. Huisbezoeken vinden niet plaats, ouders worden opgeroepen als dat nodig is. Drop-outs worden niet bijgehouden. Bij meisjes is de belangrijkste reden het meehelpen bij het beplanten van de kostgrond.

EBG Goejaba

Dit is het grootste dorp aan de Surinamerivier, heel traditioneel met hun eigen culturele (geloofs) overtuigingen.

De school is niet groot genoeg om alle kinderen uit het dorp te kunnen onderbrengen. Kleuter A en B zijn gecombineerd. Een bibliotheek ontbreekt, maar daar in de plaats is er een rekje in de kleuterklas ingericht vanwaar de leerlingen boeken kunnen lenen. Toiletten verkeren in deplorabele staat, leerlingen moeten in de bosjes hun behoeften doen of naar huis om naar het toilet te gaan. Er zijn veel drop-outs, jongens vinden vaker een job als sjouwer bij winkeliers. Ouders weten soms niet dat de jongens niet naar school gaan, via leerlingen/ leerkrachten wordt het bericht naar de ouders gestuurd om contact te maken met de school. Meisjes helpen vaker op het kostgrondje en bezoeken de school daarom niet. Kostgrondjes zijn soms op grote afstanden 6 uren lopen, 2 uren varen. Moeders blijven daar 3 weken tot een maand wonen en nemen de kinderen mee.

4. Conclusies en beleidsaanbevelingen

Uit dit pilot- onderzoek dat uitgevoerd is in de perioden juli en augustus 2008 in 12 dorpen in het Boven- Suriname gebied is gebleken dat voor ouders de **ouderbijdrage** (financieel) een drempel is voor het naar school sturen van alle kinderen. De behoefte voor het **verlagen van de kosten voor ouderbijdrage en andere kosten voor school is groot**. Een belangrijke bevinding dat uit het onderzoek voortvloeit, is dat er gewerkt moet worden aan het vergroten van de betrokkenheid van zowel ouders en leerlingen. Er moet gewerkt worden aan educatie voor de ouders of extra begeleiding voor de kinderen. De motivatie van de leerlingen kan vergroot worden door het onderwijs aantrekkelijker te maken, herkenbaar voor de leerlingen door de culturele aspecten erbij te betrekken.

Infrastructuur op de scholen is niet het grootste probleem. Uit cijfers blijkt wel dat **er grote behoefte is aan Kleuteronderwijs** in dorpen als Nieuw Arora, Grantatai, Pamboko, Kajapati, Foetoenakaba, Goejaba, Djoemoe, Dan, Bofukule en Kankantri. Voorts moet de woonsituatie voor leerkrachten aantrekkelijk worden gemaakt. Er is een aanvang gemaakt met het renoveren van de woonhuizen, maar uit het onderzoek blijkt dat deze bij lange na niet voldoende zijn om alle leerkrachten adequate huisvesting te bieden. Het is aan te bevelen dat er gewerkt wordt aan de **woonfaciliteiten voor leerkrachten**.

Uit het onderzoek blijkt dat het curriculum onvoldoende aansluit op de belevingswereld van de leerlingen. Het **ontbreken van de Surinaamse cultuur in het onderwijs** wordt door de leerkrachten als belangrijkste reden opgegeven voor geen interesse in het onderwijs. Het verdient de hoogste prioriteit om dit aan te passen aan de leefwereld en interesse van de leerlingen in het binnenland.

De behoefte aan vervolgonderwijs in het binnenland is groot, zowel voor de leerlingen (VOJ-niveau), als voor de leerkrachten die zich verder willen bijscholen. In het gebied is er geen VOJ- school, dit is de reden dat het GLO voor veel leerlingen in dit district eindonderwijs is. Het onderzoek toont voorts aan dat veel leerkrachten in het gebied een Boslandakte hebben en de behoefte hebben aangegeven voor verdere scholing en vervolgonderwijs. Er zouden mogelijkheden gecreëerd moeten worden waarbij de leerkrachten in het binnenland hun werkzaamheden verrichten, en tegelijkertijd de mogelijkheid hebben om zich verder te bekwamen op hun vakgebied.

Uit de cijfers blijkt dat de zittenblijverspercentages vrij hoog liggen (t.o.v. de cijfers van de stad). Zoals eerder in dit rapport vermeld zijn o.a. het curriculum, de thuissituatie en de taalbarrière de redenen voor de grote aantallen zittenblijvers. Kortom het grote verschil tussen thuismilieu en school. Aan de hand van de resultaten van het pilot- onderzoek kunnen geen harde cijfers geproduceerd worden voor drop- outs. Het vervolg onderzoek zal meer duidelijkheid t.a.v. dit fenomeen verschaffen. Wel kan er met stelligheid aangegeven worden dat veel kinderen tijdens schooluren niet op school zitten. Er zijn sterke indicaties dat de jongens helpen op het kostgrondje of elders werken om verzachting te brengen in de moeilijke sociaal-economische situaties van de gezinnen. Bij de meisjes is het geval dat ze helpen in de huishouding of op het kostgrondje of zwanger raken. Het drop-out probleem is een complex probleem. Een sectorale benadering voor dit fenomeen waarbij alle stakeholders betrokken worden bij de aanpak van dit zorgpunt is van eminent belang. Het belang van onderwijs (zie tabel 50: bijdrage van het onderwijs aan de vorming van de kinderen) onderkent men wel, maar door de sociaal- economische situatie zijn ouders genoodzaakt hun kinderen thuis te houden en hun in te zetten voor activiteiten.

Lijst van afkortingen

MINOV- Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling
VVOB- Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand
UNICEF- United Nations International Childrens Emergency Fund
OIS- Onderwijs Informatie Systeem
BOB- Buro Onderwijs Binnenland
OS- Openbare School
RKBO- Room Katholiek Bijzonder Onderwijs
EBGS- Evangelische Broeder Gemeente Suriname
VA- Volle Evangelie
CDFS- Community Development Fund Suriname
PCOS- Protestants Christelijk Onderwijs Suriname
PAS- Pater Albrinck Stichting
NVB- Nationale Vrouwen Beweging
WWF- World Wide Fund
Kweek-A- Onderwijzers- akte A
DK- Districts Kwekeling
AOV- Algemene Oudedags Voorziening
GLO- Gewoon Lager Onderwijs
VOJ- Voortgezet Onderwijs op Junioren- niveau
SWM- Surinaamse Waterleiding Maatschappij

Dit rapport is een pilot-onderzoek waarin mogelijk nog aanpassingen noodzakelijk zijn. Voor eventuele opmerkingen, suggesties, aanvullingen en aanbevelingen staan wij volledig open en stellen dat zeer op prijs.